2023/2429

3.11.2023

KOMISJONI DELEGEERITUD MÄÄRUS (EL) 2023/2429,

17. august 2023,

millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1308/2013 turustamisstandardite osas puu- ja köögiviljasektoris, teatavate töödeldud puu- ja köögiviljatoodete puhul ja banaanisektoris ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni määrus (EÜ) nr 1666/1999 ning komisjoni rakendusmäärused (EL) nr 543/2011 ja (EL) nr 1333/2011

EUROOPA KOMISJON,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. detsembri 2013. aasta määrust (EL) nr 1308/2013, millega kehtestatakse põllumajandustoodete ühine turukorraldus ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrused (EMÜ) nr 922/72, (EMÜ) nr 234/79, (EÜ) nr 1037/2001 ja (EÜ) nr 1234/2007, ([1]) eriti selle artikli 75 lõiget 2, artikli 76 lõiget 4 ja artiklit 89,

ning arvestades järgmist:

(1) Määrusega (EL) nr 1308/2013 on kehtestatud põllumajandusturgude ühine korraldus, mis hõlmab muu hulgas puu- ja köögiviljasektorit, töödeldud puu- ja köögiviljatoodete sektorit ning banaanisektorit. Määrusega on antud komisjonile ka õigus võtta vastu delegeeritud õigusakte turustamisstandardite kohta kõnealustes sektorites.

(2) Komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 543/2011 ([2]) on kehtestatud üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga ning nähtud ette turustamisstandardid ja neile vastavuse kontroll kõigi värskete puu- ja köögiviljade puhul. Komisjoni rakendusmääruses (EL) nr 1333/2011 ([3]) on sätestatud banaanide turustamisstandardid, nende turustamisstandardite järgimise kontrolli eeskirjad ja teabeedastusnõuded banaanisektoris. Komisjoni määruses (EÜ) nr 1666/1999 ([4]) on sätestatud üksikasjalikud rakenduseeskirjad teatavate kuivatatud viinamarja sortide turustamise miinimumnõuete puhul. Kõnealused määrused võeti vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 ([5]) alusel. Määrus (EÜ) nr 1234/2007 on vahepeal asendatud määrusega (EL) nr 1308/2013, mis sisaldab volitusi, mis põhinevad Lissaboni lepinguga kehtestatud volituste õigusraamistikul.

(3) Selleks et ühtlustada ja lihtsustada eespool nimetatud sektorites kohaldatavaid turustamisstandardeid, vastavuskontrolli ja teatamist käsitlevaid eeskirju, teha saadud kogemustest tulenevalt vajalikud muudatused ja viia eeskirjad vastavusse määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud volitustega, on asjakohane koondada need ühtsesse eeskirjade kogumisse, mis on sätestatud delegeeritud määruses ja rakendusmääruses, ning tunnistada kehtetuks määrus (EÜ) nr 1666/1999 ning rakendusmäärused (EL) nr 543/2011 ja (EL) nr 1333/2011.

([1]) ELT L 347, 20.12.2013, lk 671.
([2]) Komisjoni 7. juuni 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 543/2011, millega kehtestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 1234/2007 üksikasjalikud rakenduseeskirjad seoses puu- ja köögiviljasektori ning töödeldud puu- ja köögivilja sektoriga (ELT L 157 15.6.2011, lk 1).
([3]) Komisjoni 19. detsembri 2011. aasta rakendusmäärus (EL) nr 1333/2011, millega sätestatakse banaanide turustamisstandardid, nende turustamisstandardite järgimise kontrolli eeskirjad ja teabeedastusnõuded banaanisektoris (ELT L 336, 20.12.2011, lk 23).
([4]) Komisjoni 28. juuli 1999. aasta määrus (EÜ) nr 1666/1999, millega sätestatakse nõukogu määruse (EÜ) nr 2201/96 üksikasjalikud rakenduseeskirjad teatavate kuivatatud viinamarja sortide turustamise miinimumnõuete puhul (EÜT L 197, 29.7.1999, lk 32).
([5]) Nõukogu 22. oktoobri 2007. aasta määrus (EÜ) nr 1234/2007, millega kehtestatakse põllumajandusturgude ühine korraldus ning mis käsitleb teatavate põllumajandustoodete erisätteid (ühise turukorralduse ühtne määrus) (EÜT L 299, 16.11.2007, lk 1).

(4) Määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 75 lõike 1 punktidega b, c ja d on komisjonil lubatud kehtestada puu- ja köögivilja, töödeldud puu- ja köögivilja ning banaanide turustamisstandardid. Määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõikega 1 on ette nähtud, et puu- ja köögiviljasektori tooteid, mis on mõeldud tarbijale värskelt müümiseks, võib turustada üksnes siis, kui need on veatud ja standardse turustuskvaliteediga ning kui on näidatud nende päritoluriik. Kõnealuse sätte ühetaoliseks rakendamiseks on asjakohane kehtestada ja näha ette kõigi värskete puu- ja köögiviljade üldise turustamisstandardi üksikasjad.

(5) Konkreetsed turustamisstandardid tuleks jätta alles selliste puu- ja köögiviljade puhul, mille suhtes kohaldatakse määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõiget 1, standardite puhul tuleks tugineda nende asjakohasuse hindamisele, võttes eelkõige arvesse tooteid, millega kaubeldakse Eurostati rahvusvahelise kaubavahetuse üksikasjaliku statistika võrdlusandmebaasi Comexti andmete põhjal jätkuvalt väärtuseliselt enim.

(6) Töödeldud puu- ja köögiviljatooted ning küpsed banaanid ei ole määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõikega 1 ega konkreetse turustamisstandardiga hõlmatud. Samas on päritolumärgistus tarbijate jaoks asjakohane ja vajalik seoses komisjoni 20. mai 2020. aasta teatisega „Strateegia „Talust taldrikule“ õiglase, tervisliku ja keskkonnahoidliku toidusüsteemi edendamiseks“ (strateegia „Talust taldrikule“), ([6]) mille eesmärk on samuti anda tarbijatele võimalus teha teadlikke ja kestlikke toiduvalikuid, ning seetõttu peaks see olema kohustuslik ka selliste toodete puhul, mis on mõeldud otsetarbimiseks pärast lihtsaid toiminguid, nagu kuivatamine või valmimine.

(7) Võttes arvesse liidus turustatavate banaanisortide mitmekesisust ja turustamistavasid, tuleks jätta valmimata roheliste banaanide miinimumstandardid alles. Samas tuleks viia banaanide turustamisstandard kooskõlla *Codex Alimentarius*'ega ja laiendada seda suuremale arvule sortidele, et vältida tarbetuid kaubandustõkkeid. Et strateegia „Talust taldrikule“ abil oleks vähem toidu raiskamist ja toidukadu ning portsjonite koostamisel oleks rohkem kombineerimisvõimalusi, tuleks jätta välja *Codex Alimentarius*'es sätestatud miinimumsuurus vähemalt neli banaani kämblal või kämbla osal. Taotletavaid eesmärke silmas pidades on asjakohane lubada banaane tootvatel liikmesriikidel kohaldada oma territooriumil oma toodangu suhtes riiklikke standardeid, tingimusel et need eeskirjad ei ole vastuolus liidu standarditega ega takista banaanide vaba liikumist liidus.

(8) Arvesse tuleks võtta asjaolu, et kliimatingimuste tõttu on tootmistingimused keerulisemad Madeiral, Assooridel, Algarves, Kanaari saartel, Kreetal, Lakonial ja Küprosel. Seetõttu ei kasva teatavad banaanid neis geograafilistes piirkondades rahvusvahelises standardis sätestatud miinimumpikkuseni. Neil juhtudel tuleks lubada selliste banaanide turustamist.

(9) Üksikutele toodetele konkreetsete turustamisstandardite kehtestamisel peaksid kõnealused standardid vastama ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni vastuvõetud standarditele, et vältida asjatuid kaubandustõkkeid. Kui Euroopa Liidu tasandil ei ole konkreetseid turustamisstandardeid vastu võetud, tuleks need lugeda üldisele turustamisstandardile vastavaks juhul, kui toodete valdaja on võimeline tõendama, et tooted vastavad ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni kõigile kohaldatavatele standarditele.

(10) Selleks et võtta arvesse strateegiat „Talust taldrikule“ ja tarbijate huve, peaks kõigi käesoleva määrusega hõlmatud sektorite turustamisstandarditesse jääma alles kõrged kvaliteedinõuded, mis tagavad rahvusvahelise konsensuse, kuid samas tuleks edendada alternatiivseid kasutusviise, et vältida toidukadu ja toidu raiskamist, kui standardit ei järgita. See peaks kehtima kõigi toodete kohta, mis ei vasta UNECE turustamisstandardite II klassi nõuetele, kuid on siiski söödavad. Seepärast tuleks ette näha erandid, mille alusel kohaldada turustamisstandardeid selliste toodete puhul, mis on ette nähtud töötlemiseks või mida tootja müüb otse tarbijatele.

([6]) COM(2020) 381 final.

(11) Teatavad puu- ja köögiviljatooted võivad olla omadustega, mis ei vasta kohaldatavatele turustamisstandarditele. Sellest hoolimata võivad aga kõnealuste toodetega seotud traditsioonilised kasvatusmeetodid ja kohalik tarbimine olla üldtuntud. Selleks et tooteid, mida kohalikud kogukonnad peavad tarbimiskõlblikeks, kuid mis ei vasta liidu turustamisstandarditele, saaks kohalikul tasandil takistusteta turustada, tuleks need tooted vabastada liidu turustamisstandarditest, välja arvatud juhul, kui see erand tõenäoliselt takistab või moonutab konkurentsi olulisel osal siseturust või ohustab vabakaubandust või aluslepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist.

(12) Mitme puu- ja köögiviljatoote puhul võiks teha turustamisstandarditest erandi ja vähendada nii ettevõtjate kui ka määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõike 4 kohaselt kontrolle tegevate asutuste halduskoormust. Samas on päritolumärgistus tarbijate jaoks siiski vajalik ja vastab strateegia „Talust taldrikule“ poliitikasuunistele pakkuda rohkem teavet, mille alusel tarbijad saaksid teha teadlikumaid valikuid, ning selleks peaks päritoluriigi märkimine olema selliste toodete puhul kohustuslik.

(13) Et vähendada ettevõtjate halduskoormust, mõjutamata samas toodete kvaliteeti, tuleks lihtsustada annetusteks mõeldud toodete turustamisstandardeid. Kui tootel on selge märgis, et see on ette nähtud annetamiseks, peaksid muud märgistusandmed olema vabatahtlikud. See peaks siiski vastama kvaliteedilt üldistele turustamisstandarditele, et kaitsta annetuse saajat.

(14) Selleks et tagada kontrollide nõuetekohane ja tõhus läbiviimine, peaksid arved ja saatedokumendid, välja arvatud tarbijatele ettenähtud dokumendid, sisaldama turustamisstandardites sisalduvat teatavat põhiteavet.

(15) Turustamisstandarditega nõutava teabe üksikasjad peaksid olema pakendile ja/või märgisele selgelt märgitud. Selleks et vältida pettusi ja tarbija eksitamist, peaksid turustamisstandarditega nõutava teabe üksikasjad olema tarbijale kättesaadavad enne ostu sooritamist; eelkõige kehtib see kaugmüügi suhtes, mille puhul on kogemused näidanud, et on olemas pettuse oht ja turustamisstandarditega pakutava tarbijakaitse vältimise oht.

(16) Et tarbijaid klassi osas mitte eksitada, ei tohiks jaemüügietapis nõutavad teabeandmed sisaldada selliseid sõnu nagu „ülihea“, „parim“ või sarnast sõnastust, mis ei ole ette nähtud toote tegeliku kvaliteedi kirjeldamiseks, siia alla ei kuulu võimalus esitada mis tahes muud teavet, nagu „toodud lennukiga“ või sarnast faktilist teavet, mis ei eksita tarbijat.

(17) Selleks et tarbijat toodete päritolu osas ei eksitataks, peaks päritoluriigi tähis olema paremini nähtav kui pakendajariigi tähis.

(18) Pakendid, mis sisaldavad käesoleva määrusega hõlmatud eri toodete või tooteliikide segusid, on vastavalt teatavale tarbijanõudlusele muutumas turul üha tavapärasemaks. Ausa kaubandusega on ette nähtud, et samas pakendis müüdavad tooted või tooteliigid on samaväärse kvaliteediga. Toodete puhul, mille jaoks liidu standardeid ei ole vastu võetud, saab seda tagada üldsätetele tuginedes. Tuleks sätestada märgistamisnõuded samas pakendis olevate eri tüüpi värske puu- ja köögivilja segude jaoks. Need peaksid olema turustamisstandardites sätestatud reeglitest vähem rangemad, kuna segude märgistamine on töömahukam ja märgistuse kasutamine võib takistada nende toodete turustamist.

(19) Puu- ja köögivilja import kolmandatest riikidest tuleks viia kooskõlla turustamisstandardite või nendega samaväärsete normidega. Seepärast tuleks sätestada tingimused, mille alusel otsustada, et imporditud tooted vastavad liidu turustamisstandarditele samaväärsel tasemel.

(20) Selleks et anda ettevõtjatele ja riiklikele ametiasutustele piisavalt aega käesoleva määrusega kehtestatud muudatustega kohanemiseks, tuleks käesolevat määrust kohaldada alates 1. jaanuarist 2025.

(21) Võttes arvesse, et määruses (EL) nr 1308/2013 sätestatud volitused on sisuliselt seotud eeskirjadega, milles käsitletakse turustamisstandardeid, puu- ja köögiviljasektori toodete kvaliteedi miinimumnõudeid ning imporditud toodete vastavust liidu turustamisstandarditele, on asjakohane sätestada need eeskirjad samas delegeeritud õigusaktis,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

I PEATÜKK

SISSEJUHATAVAD SÄTTED

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesolevas määruses sätestatakse eeskirjad, millega täiendatakse määrust (EL) nr 1308/2013 seoses kõnealuse määruse artikli 75 lõikes 1 osutatud turustamisstandarditega, kõnealuse määruse artiklis 76 osutatud värskelt müügiks ette nähtud puu- ja köögiviljasektori toodete turustamise miinimumnõuetega ning imporditud toodete vastavusega liidu turustamisstandarditele, nagu on osutatud kõnealuse määruse artiklis 89.

2. Käesolevat määrust kohaldatakse järgmiste sektorite ja toodete suhtes:

a) puu- ja köögiviljasektor, nagu on osutatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 1 lõike 2 punktis i;

b) kuivatatud puuviljad, mis kuuluvad CN-koodide 0804 20 90, 0806 20 ja ex 0813 alla ja on loetletud kõnealuse määruse I lisa X osas;

c) banaanid, mis kuuluvad CN-koodi 0803 90 10 alla ja on loetletud kõnealuse määruse I lisa XI osas.

3. Käesoleva määruse tähenduses, tuleks toodete päritoluriik kindlaks määrata kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 ([7]) artikliga 60.

II PEATÜKK

TURUSTAMISSTANDARDID

Artikkel 2

Artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud puu- ja köögivilja üldine turustamisstandard

1. Määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõikes 1 sätestatud nõuded moodustavad artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud puu- ja köögivilja üldise turustamisstandardi.

Artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud puu- ja köögivili peab vastama kõnealusele üldisele turustamisstandardile, välja arvatud juhul, kui nende suhtes kohaldatakse mingit kindlat turustamisstandardit.

Üldise turustamisstandardi üksikasjad on sätestatud käesoleva määruse I lisa A osas.

2. Kui lõikes 1 osutatud puu- ja köögivilja valdaja suudab tõendada, et tooted vastavad ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni (UNECE) poolt vastu võetud kõigile kohaldatavatele standarditele, loetakse asjaomaseid tooteid lõikes 1 osutatud üldisele turustamisstandardile vastavaks.

([7]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 9. oktoobri 2013. aasta määrus (EL) nr 952/2013, millega kehtestatakse liidu tolliseadustik (ELT L 269, 10.10.2013, lk 1).

3. Käesoleva artikli kohaldamisel tähendab „valdaja“ füüsilist või juriidilist isikut, kelle valduses asjaomased tooted on või kes pakub neid müügiks kaugmüügi või mis tahes digitaalsel teel.

Artikkel 3

Teatavate töödeldud puu- ja köögiviljatoodete ning küpsete banaanide päritolu märkimine

Päritoluriik peab olema märgitud järgmistel toodetel:

a) kuivatatud puuviljad, mis kuuluvad CN-koodi ex 0813 alla ja on loetletud määruse (EL) nr 1308/2013 I lisa X osas;

b) kuivatatud viigimarjad, mis kuuluvad CN-koodi 0804 20 90 alla;

c) kuivatatud viinamarjad, mis kuuluvad CN-koodi 0806 20 alla;

d) küpsed banaanid, mis kuuluvad CN-koodi 0803 90 10 alla ja on küpsenud liidu territooriumil.

Artikkel 4

Puu- ja köögivilja ning banaanide konkreetsed turustamisstandardid

1. I lisa B osas kehtestatud konkreetsetele turustamisstandarditele peavad vastama järgmised tooted või sektor:

a) õunad;

b) tsitrusviljad;

c) kiivid;

d) salat, kähar endiivia ja eskariool;

e) virsikud ja nektariinid;

f) pirnid;

g) maasikad;

h) paprikad;

i) lauaviinamarjad;

j) tomatid;

k) banaanid.

2. Lõike 1 punkti k kohaldamisel kohaldatakse järgmist:

a) banaanisektoris on I lisa 11. osa B osas kehtestatud konkreetne turustamisstandard banaanide puhul, mis kuuluvad kõnealuse lisa liites loetletud sortidesse, välja arvatud töötlemiseks ettenähtud banaanid. Seda turustamisstandardit kohaldatakse kolmandatest riikidest pärit banaanide suhtes vabasse ringlusse lubamise etapil, liidust pärit banaanide suhtes liidu esimeses mahalaadimiskohas ja tarbijale värskelt tarnimiseks ettenähtud banaanide suhtes tootmispiirkonnas pakkimishoonest väljaviimise etapil.

b) Punktis a osutatud konkreetne turustamisstandard ei mõjuta selliste siseriiklike eeskirjade kohaldamist hilisematel turustusetappidel, mis:

   i) ei takista kolmandatest riikidest või muudest liidu piirkondadest pärit ja esimeses lõigus osutatud turustamisstandarditele vastavate banaanide vaba ringlust; ning

   ii) ei ole vastuolus esimeses lõigus osutatud turustamisstandardiga.

Artikkel 5

Erandid ja vabastused turustamisstandardite kohaldamisel

1. Erandina määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõigetest 2 ja 3

a) ei nõuta turustamisstandarditele vastavust järgmiste toodete puhul:

i) tooted, millele on selgelt märgitud sõnad „töötlemiseks ettenähtud“ või „loomatoiduks“ või muu samaväärne väljend ja mis on

— ette nähtud tööstuslikuks töötlemiseks, või

— mis esitatakse jaemüügietapis tarbijale isiklikuks kasutamiseks ja mida töötleb tarbija, või

— ette nähtud käesoleva lõike punkti b alapunktis xvii osutatud toodete valmistamiseks, või

— ette nähtud loomatoiduks või muul otstarbel kui toiduna kasutamiseks;

ii) tooted, mille tootja müüb tarbijale isiklikuks kasutamiseks oma põllumajandusettevõttes või pädeva asutuse määratletud tootmispiirkonnas:

— kohalikul turul, ainult tootjatele ette nähtud kohas, või

— otse kättetoimetamise teel;

iii) määruse (EL) nr 1308/2013 I lisa IX osa kohaselt puu- ja köögiviljana klassifitseeritud taimede seemnete idandamisel saadud söödavate võrsetena turustatavad tooted;

iv) konkreetse piirkonna tooted, mida müüakse selle piirkonna jaekaubanduses üldtuntud traditsiooniliste tarbimistavade alusel või erandlikel ja nõuetekohaselt põhjendatud juhtudel käesoleva artikli lõikes 4 sätestatud tingimustel;

b) ei nõuta turustamisstandarditele vastavust järgmiste toodete puhul, välja arvatud määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõikes 1 osutatud märge päritoluriigi kohta:

i) CN-koodide ex 0709 51 kuni ex 0709 56 ja 0709 59 alla kuuluvad metsaseened;

ii) CN-koodi 0709 99 40 alla kuuluvad kapparid;

iii) CN-koodi 0802 11 10 alla kuuluvad mõrumandlid;

iv) CN-koodi 0802 12 alla kuuluvad kooritud mandlid;

v) CN-koodi 0802 22 alla kuuluvad kooritud sarapuupähklid;

vi) CN-koodi 0802 32 alla kuuluvad kooritud kreeka pähklid;

vii) CN-koodi 0802 52 alla kuuluvad kooritud pistaatsiad;

viii) CN-koodi 0802 62 alla kuuluvad kooritud makadaamiapähklid;

ix) CN-koodi 0802 92 alla kuuluvad kooreta piiniapähklid;

x) CN-koodi 0802 99 10 alla kuuluvad pekanipähklid;

xi) CN-koodi 0802 99 90 alla kuuluvad muud pähklid;

xii) CN-koodi 0803 10 90 alla kuuluvad kuivatatud jahubanaanid;

xiii) CN-koodi ex 0805 alla kuuluvad kuivatatud tsitrusviljad;

xiv) CN-koodi 0813 50 31 alla kuuluvad troopiliste pähklite segud;

xv) CN-koodi 0813 50 39 alla kuuluvad muude pähklite segud;

xvi) CN-koodi 0910 20 alla kuuluv safran;

xvii) määruse (EL) nr 1308/2013 I lisa IX osas loetletud puu- ja köögiviljana klassifitseeritud tooted, mis on läbinud mis tahes ettevalmistuse, mis ületab kohaldatavas ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eristandardis osutatud müügiettevalmistuse ulatust, või mis ei ole terved üldise turustamisstandardi tähenduses, ning pärast mida on puu- ja köögivili vahetult tarbitav värskelt või kuumtöödeldult.

c) annetuse puhul, mis ei ole tasuta jagamine, mis on hõlmatud määruse (EL) nr 1308/2013 artiklis 222 osutatud kokkulepete ja otsustega või mida toetatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2021/2115 ([8]) artikli 52 kohaste rakenduskavade raames, peavad käesoleva määrusega hõlmatud tooted vastama üldisele turustamisstandardile, välja arvatud märgistamist käsitlevad sätted, tingimusel et need on selgelt märgistatud sõnadega „annetuseks mõeldud" või samaväärse märgistusega.

2. Erandina määruse (EL) nr 1308/2013 artikli 76 lõigetest 2 ja 3 ei nõuta järgmiste toodete vastavust turustamisstandarditele asjaomases liikmesriigis määratletud tootmispiirkonnas, sealhulgas juhul, kui kõnealune tootmispiirkond on asjaomaste liikmesriikide määratletud riikidevaheline ala:

a) tooted, mida kasvataja müüb või tarnib ettevalmistus- ja pakkimiskohtadesse või ladudesse või mis tema põllumajandusettevõttest sinna veetakse;

b) tooted, mis veetakse ladudest ettevalmistus- ja pakkimiskohtadesse;

c) EList pärit tooted, mis ei vasta käesolevas määruses sätestatud turustamisstandarditele vääramatu jõu olukorra ([9]) tõttu, mis võimaldab liikmesriikidel otsustada, et tooteid võib nende territooriumil turustada nende poolt kindlaks määratud tingimustel.

3. Lõike 1 punkti a alapunktides i ja ii ning punktis c ja lõikes 2 sätestatud erandite kohaldamiseks esitavad ettevõtjad liikmesriigi pädevale asutusele tõendid selle kohta, et hõlmatud tooted vastavad kõnealustes lõigetes sätestatud tingimustele, eelkõige nende kavandatud kasutuse korral.

4. Ettevõtjad võivad kohaldada lõike 1 punkti a alapunktis iv sätestatud erandit üksnes juhul, kui liikmesriigid on varem vastu võtnud eeskirjad selliste toodete suhtes erandi tegemiseks. Sellised eeskirjad ei takista ega moonuta konkurentsi olulisel osal siseturust, ei ohusta vabakaubandust ega aluslepingu artikli 39 eesmärkide saavutamist. Liikmesriigid teatavad komisjonile viivitamata eeskirjadest, mille nad on selles suhtes vastu võtnud. Komisjon teavitab teisi liikmesriike eelnimetatud eeskirjadest teatamistest.

5. Lõike 2 punktis c ja lõikes 4 osutatud teated komisjonile edastatakse vastavalt komisjoni delegeeritud määrusele (EL) 2017/1183 ([10]).

Artikkel 6

Teabe üksikasjad tarneahelas

1. I lisa kohased teabega seotud kohustuslikud üksikasjad peavad olema esitatud loetavalt ja nähtavalt pakendi ühel küljel, kas trükitud otse pakendile või pakendi lahutamatu osa moodustavale märgisele või kinnitatud pakendi külge, ning need ei tohi olla eksitavad.

([8]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. detsembri 2021. aasta määrus (EL) 2021/2115, millega kehtestatakse liikmesriikide koostatavate Euroopa Põllumajanduse Tagatisfondist (EAGF) ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondist (EAFRD) rahastatavate ühise põllumajanduspoliitika strateegiakavade (ÜPP strateegiakavad) toetamise reeglid ning tunnistatakse kehtetuks määrused (EL) nr 1305/2013 ja (EL) nr 1307/2013 (ELT L 435, 6.12.2021, lk 1).

([9]) Komisjoni teatis C(88)1696 vääramatu jõu kohta Euroopa põllumajandusõiguses (EÜT C 259, 6.10.1988, lk 10).

([10]) Komisjoni 20. aprilli 2017. aasta delegeeritud määrus (EL) 2017/1183, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EL) nr 1307/2013 ja (EL) nr 1308/2013 seoses komisjonile edastatava teabe ja dokumentidega (ELT L 171, 4.7.2017, lk 100).

2. Lahtiselt veetavate ja otse transpordivahendile laaditud kaupade puhul kantakse lõikes 1 osutatud teabe üksikasjad kaupade saatelehele või saatelehele, mis on transpordivahendis asetatud nähtavasse kohta.

3. Sidevahendi abil sõlmitud lepingute puhul Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/83/EL ([11]) artikli 2 punkti 7 tähenduses peavad teabe üksikasjad, sealhulgas müügiks pakutava toote tegelik päritoluriik, olema kättesaadavad enne ostu sooritamist.

4. Arvetel ja saatedokumentidel, välja arvatud tarbijatele ettenähtud kviitungid, on märgitud asjaomase toote nimetus ja päritoluriik ning vajaduse korral toote klass, sort või kaubanduslik tüüp, juhul kui seda nõutakse konkreetse turustamisstandardi puhul, või asjaolu, et toode on ette nähtud töötlemiseks.

5. Võimalus märkida ära I lisa B osas osutatud piirkondlik või kohalik päritolu ei piira teatavate geograafiliste tähiste kaitset vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EL) nr 1151/2012 ([12]).

Artikkel 7

Teabe üksikasjad jaemüügietapis

1. Jaemüügietapis peavad käesoleva määruse kohaselt nõutavad teabe üksikasjad olema loetavad ja nähtavad. Tooteid võib esitada müügiks tingimusel, et jaemüüja esitab nähtaval kohal toote juures ja loetavalt ning sellisel viisil, et tarbijat ei eksitataks, teabe üksikasjad päritoluriigi ning vajaduse korral klassi, suuruse ja sordi või kaubandusliku tüübi kohta.

Lisamõisteid, mis viitavad paremale/kõrgemale kvaliteedile, ei tohi lisada. Eelkõige ei tohi märgistus sisaldada ühtegi kvaliteeditunnust, välja arvatud I lisas sätestatud märgistusnõudes täpsustatud teave.

Kui märgistusel on pakendaja ja/või lähetaja riik või sort viitab asukohale, siis tuleb päritoluriik märkida suuremalt ja nähtavamalt kui pakendaja ja/või lähetaja riik ning sort, kui need on erinevad.

2. Toodete puhul, mis on pakendatud müügipakendisse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1169/2011 ([13]) tähenduses, tuleb lisaks kogu turustamisstandarditega nõutavale teabele märkida ka netokaal vastavalt kõnealuses määruses sätestatud eeskirjadele.

Artikkel 8

Segud

1. Pakendeid netokaaluga kuni 10 kg, mis sisaldavad käesoleva määrusega hõlmatud eri toodete või tooteliikide segusid, võib turustada, kui:

a) tooted ja tooteliigid on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomane toode vastab asjakohasele konkreetsele turustamisstandardile või kui seda ei ole kehtestatud, siis üldisele turustamisstandardile;

([11]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta direktiiv 2011/83/EL tarbija õiguste kohta, millega muudetakse nõukogu direktiivi 93/13/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 1999/44/EÜ ja millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu direktiiv 85/577/EMÜ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 97/7/EÜ (ELT L 304, 22.11.2011, lk 64).

([12]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 21. novembri 2012. aasta määrus (EL) nr 1151/2012, põllumajandustoodete ja toidu kvaliteedikavade kohta (ELT L 343, 14.12.2012, lk 1).

([13]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. oktoobri 2011. aasta määrus (EL) nr 1169/2011, milles käsitletakse toidualase teabe esitamist tarbijatele ning millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusi (EÜ) nr 1924/2006 ja (EÜ) nr 1925/2006 ning tunnistatakse kehtetuks komisjoni direktiiv 87/250/EMÜ, nõukogu direktiiv 90/496/EMÜ, komisjoni direktiiv 1999/10/EÜ, Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2000/13/EÜ, komisjoni direktiivid 2002/67/EÜ ja 2008/5/EÜ ning komisjoni määrus (EÜ) nr 608/2004 (ELT L 304, 22.11.2011, lk 18).

b) pakend on märgistatud vastavalt käesolevale määrusele ja määruse (EL) nr 1169/2011 kohaldatavatele sätetele ning

c) eri toodete segu ei ole niisugune, mis võiks tarbijat eksitada.

2. Lõike 1 punkti a nõudeid ei kohaldata selliste segus sisalduvate toodete suhtes, mis ei ole artiklis 1 osutatud puu- ja köögivilja-, kuivatatud puuviljade või banaanisektori tooted.

3. Kui käesoleva määrusega hõlmatud eri toodete või tooteliikide segus sisalduvad tooted on pärit rohkem kui ühest liikmesriigist või kolmandast riigist, võib asjaomaste päritoluriikide täisnimed asendada ühega järgmistest märgetest:

a) „EL“;

b) „ELi-väline“;

c) „EL ja ELi-väline“.

III PEATÜKK

Imporditud toodetega seotud turustamisstandardid

Artikkel 9

Tingimused, mille alusel loetakse imporditud tooted samaväärseks nõuetele vastavuse tasemega

1. Artikli 1 lõike 2 punktis a osutatud sektori puhul võib komisjon kolmanda riigi taotlusel kiita heaks turustamisstandarditele vastavuse kontrollid, mida kõnealune kolmas riik teeb enne liitu importimist.

2. Lõikes 1 osutatud heakskiidu võib anda kolmandatele riikidele, kus liitu eksporditavate toodete puhul järgitakse kooskõlas komisjoni rakendusmääruse (EL) 2023/2430 ([14]) artikli 8 lõikega 2 liidu turustamisstandardeid või vähemalt nendega samaväärseid standardeid.

3. Heakskiit antakse ainult asjaomasest kolmandast riigist pärit toodetele ning see võib piirduda teatavate toodetega.

4. Lõikes 1 osutatud heakskiidu saamiseks peavad turustamisstandarditele vastavuse kontrollimise eest vastutavad kolmanda riigi kontrolliasutused:

a) olema kolmanda riigi pädeva asutuse poolt ametlikult tunnustatud ametiasutused või asutused;

b) esitama piisavad tagatised ja neil peavad olema töötajad, seadmed ja rajatised, mis on vajalikud kontrollide tegemiseks vastavalt rakendusmääruse (EL) 2023/2430 artikli 10 lõikes 1 osutatud meetoditele või samaväärsetele meetoditele.

([14]) Komisjoni 17. augusti 2023. aasta rakendusmäärus (EL) 2023/2430, millega kehtestatakse turustamisstandarditele vastavuse kontrolli eeskirjad puu- ja köögiviljasektoris, teatavate töödeldud puu- ja köögiviljatoodete sektoris ning banaanisektoris (EÜT L, 2023/2430, 3.11.2023, ELI link: http://data.europa.eu/eli/reg_impl/2023/2430/oj).

IV PEATÜKK

LÕPPSÄTTED

Artikkel 10

Kehtetuks tunnistamine

Rakendusmäärused (EL) nr 543/2011 ja (EL) nr 1333/2011 ning määrus (EÜ) nr 1666/1999 tunnistatakse kehtetuks.

Viiteid kehtetuks tunnistatud määrustele käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ja rakendusmäärusele (EL) 2023/2430 ning neid loetakse vastavalt käesoleva määruse II lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 11

Jõustumine ja kohaldamine

Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

Seda kohaldatakse alates 1. jaanuarist 2025, välja arvatud artikli 5 lõike 1 punkt c, mida kohaldatakse alates käesoleva määruse jõustumisest.

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel, 17. august 2023

Komisjoni nimel
president
Ursula VON DER LEYEN

I LISA

ARTIKLITES 2, 4 JA 6 OSUTATUD TURUSTAMISSTANDARDID

A OSA

ÜLDINE TURUSTAMISSTANDARD

Käesoleva üldise turustamisstandardiga määratakse kindlaks müügivalmis ning pakendatud puu- ja köögivilja kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

1. MIINIMUMNÕUDED

Võttes arvesse lubatud hälbeid, peavad tooted olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

— Tooted peavad olema sellises seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist,

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

2. KÜPSUSE MIINIMUMNÕUDED

Tooted peavad olema piisavalt arenenud, kuid mitte ülearenenud, ning piisavalt küpsed, kuid mitte üleküpsenud.

Tooted peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et nende küpsemine võib jätkuda rahuldava küpsusastmeni.

3. LUBATUD HÄLVE

Iga partii puhul on kvaliteedi miinimumnõuetele mittevastavaid tooteid lubatud 10 % hälbe ulatuses toodete arvust või kaalust. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

4. MÄRGISTUS

Iga pakendi ([1]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

([1]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Päritolu**

Päritoluriigi täisnimi ([2]). Liikmesriikidest pärit toodete puhul märgitakse see päritoluriigi keeles või mis tahes muus keeles, mis on arusaadav sihtriigi tarbijatele. Muude toodete puhul märgitakse see mis tahes keeles, mis on arusaadav sihtriigi tarbijatele.

Esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla tarbijat eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

B OSA

KONKREETSED TURUSTAMISSTANDARDID

1. OSA

Õunte turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse liigi *Malus domestica* Borkh. õunasortide (kultivaride) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud õunad.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud õunte kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside õunad olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

([2]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

— tugeva klaasistuseta, välja arvatud märget „V“ kandavad sordid, mis on loetletud käesoleva standardi liites,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Õunad peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et nad:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Õunad peavad olema hästi arenenud ja piisavalt küpsed.

Need peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et nende küpsemine võib jätkuda sordiomadustele vastava küpsusastmeni.

Küpsuse miinimumnõuete kontrollimiseks võib võtta arvesse mitmeid parameetreid (näiteks: morfoloogiline aspekt, maitse, kõvadus ja murdumisnäitaja).

C. **Liigitamine**

Õunad liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi õunad peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile ([3]) vastavate omadustega ja nende vars peab olema terve.

Õunad peavad olema sordile omaste järgmiste pinnavärvuse miinimumtunnustega:

— värvusrühma A puhul on 3/4 kogupinnast punase värvusega,

— värvusrühma B puhul on 1/2 kogupinnast punasekirju,

— värvusrühma C puhul on 1/3 kogupinnast kergelt punakas, punakas või triibuline,

— värvusrühma D puhul värvusele esitatavad miinimumnõuded puuduvad.

Viljaliha peab olema täiesti veatu.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— väga tühised pindmised vead,

— väga tühine korgistumine, ([4]) näiteks:

  — pruunid laigud, mis ei ulatu varre kinnituskohast väljapoole ega ole krobelised ja/või

  — vähesed ja üksikud korgistumisjäljed.

ii) *I klass*

Selle klassi õunad peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega ([5]).

Õunad peavad olema sordile omaste järgmiste pinnavärvuse miinimumtunnustega:

— värvusrühma A puhul on 1/2 kogupinnast punase värvusega,

— värvusrühma B puhul on 1/3 kogupinnast punasekirju,

([3]) Värvuse ja korgistumisega seotud sortide mittetäielik nimekiri on esitatud käesoleva standardi liites.
([4]) Käesoleva standardi liites „R“-iga märgitud sortidele korgistumiskriteeriume ei kohaldata.
([5]) Värvuse ja korgistumisega seotud sortide mittetäielik nimekiri on esitatud käesoleva standardi liites.

— värvusrühma C puhul on 1/10 kogupinnast kergelt punakas, punakas või triibuline,

— värvusrühma D puhul värvusele esitatavad miinimumnõuded puuduvad.

Viljaliha peab olema täiesti veatu.

Õuntel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— tühised valmimisvead,

— tühised värvusvead,

— väikesed muljutised, mis ei ületa 1 cm^2 vilja kogupinnast ega ole muutunud värvusega,

— väikesed pindmised vead, mis ei tohi ületada:

— 2 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

— 1 cm^2 kogu pinnast muude vigade puhul, välja arvatud kärntõvest (*Venturia inaequalis*) kahjustatud ala, mis ei tohi ületada 0,25 cm^2 vilja kogupinnast,

— väga tühine korgistumine, ([6]) näiteks:

— pruunid laigud, mis võivad ulatuda varre kinnituskohast või karikaõõnsusest natuke väljapoole, kuid ei tohi olla krobelised ja/või

— õhuke, võrgutaoline korgistumine, mis ei ületa 1/5 vilja kogupinnast ega erine oluliselt puuvilja üldisest värvusest ja/või

— tugev korgistumine, mis ei ületa 1/20 vilja kogupinnast, samal ajal kui

— õhuke võrgutaoline korgistumine ja tugev korgistumine kokku ei tohi ületada 1/5 vilja kogupinnast.

Vars võib puududa, kui murdumiskoht on puhas ning ümbritsev koor vigastamata.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad õunad, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljaliha peab olema suuremate vigadeta.

Õuntel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— valmimisvead,

— värvusvead,

— väikesed muljutised, mis ei ületa 1,5 cm^2 pinnast ning mis võivad olla veidi muutunud värvusega,

— pindmised vead, mis ei tohi olla suuremad kui:

— 4 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

— 2,5 cm^2 vilja kogupinnast muude vigade puhul, välja arvatud kärntõvest (*Venturia inaequalis*) kahjustatud ala, mis ei tohi ületada 1 cm^2 kogu pinnast,

— väga tühine korgistumine, ([7]) näiteks:

— pruunid laigud, mis võivad ulatuda varre kinnituskohast või karikaõõnsusest väljapoole ja võivad olla veidi krobelised ja/või

— õhuke, võrgutaoline korgistumine, mis ei ületa 1/2 vilja kogupinnast ega erine oluliselt puuvilja üldisest värvusest ja/või

([6]) Käesoleva standardi liites „R"-iga märgitud sortidele korgistumiskriteeriume ei kohaldata.
([7]) Käesoleva standardi liites „R"-iga märgitud sortidele korgistumiskriteeriume ei kohaldata.

— tugev korgistumine, mis ei ületa 1/3 vilja kogupinnast, samal ajal kui

— õhuke võrgutaoline korgistumine ja tugev korgistumine kokku ei tohi ületada 1/2 vilja kogupinnast.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks kas ristlõike suurima läbimõõdu või kaalu alusel.

Miinimumsuurus ristlõike läbimõõduna on 60 mm või kaalutuna 90 g. Väiksemad viljad on vastuvõetavad, kui toote Brixi arv ([8]) on suurem kui 10,5° Brixi või sellega võrdne ning suurus ei ole väiksem kui 50 mm või 70 g.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) läbimõõdu alusel:

— 5 mm ekstraklassi viljade ning kihiti ridadesse paigutatud I ja II klassi puuviljade puhul. Õunasortide 'Bramley's Seedling' ('Bramley', 'Triomphe de Kiel') ja 'Horneburger' puhul võib õunte läbimõõdu erinevus olla siiski kuni 10 mm; ning

— 10 mm I klassi viljade puhul, mis on pakitud pakendisse lahtiselt või müügipakendisse. Õunasortide 'Bramley's Seedling' ('Bramley', 'Triomphe de Kiel') ja 'Horneburger' puhul võib õunte läbimõõdu erinevus olla siiski kuni 20 mm;

b) kaalu alusel:

— kihiti ridadesse paigutatud ekstraklassi õunte ning I ja II klassi õunte puhul:

Vahemik (g)	Kaalu erinevus (g)
70–90	15
91–135	20
136–200	30
201–300	40
> 300	50

— I klassi viljade puhul, mis on pakitud pakendisse lahtiselt või müügipakendisse:

Vahemik (g)	Ühtsus (g)
70–135	35
136–300	70
> 300	100

Ühtse suuruse nõue ei kehti II klassi viljade suhtes, mis on müügipakendites või pakendatud lahtiselt.

Käesoleva standardi liites „M"-iga märgitud väikeseviljaliste õunasortidele suurusnõudeid ei kohaldata. Nende väikeseviljaliste sortide Brixi arv ([9]) peab olema vähemalt 12°.

([8]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

([9]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul õunte arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul õunte arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul õunte arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve, mille puhul õunte arvust või kaalust 10 % ei vasta suurusnõuetele. Kõnealune hälve ei hõlma järgmise suurusega tooteid:

— läbimõõt kuni 5 mm miinimumläbimõõdust väiksem,

— kuni 10 g miinimumkaalust väiksem.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti, sama kvaliteedi ja suurusega (kui toode sorditakse suuruse järgi) ja sama küpsusastmega õunu.

Ekstraklassi viljad peavad olema ka värvuselt ühtlased.

Selgelt eri sorti õunte segu võib siiski pakkida ühte müügipakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomase sordi kaupa ühesuguse päritoluga. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

B. **Pakendamine**

Õunad peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud. Eelkõige peavad üle 3 kg netokaaluga müügipakendid olema piisavalt jäigad, et tagada toote nõuetekohane kaitse.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([10]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Õunad“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Sordi nimi. Selgelt eri sorti õunte segu puhul kõikide eri sortide nimed.

— Sordi nime võib asendada sünonüümiga. Kaubanime ([11]) võib lisada ainult sordi nimele või sünonüümile.

— Sordikaitsega mutantide puhul võib selle sordinime asendada põhisordi nimega. Sordikaitseta mutantide puhul võib selle mutandi nime märkida ainult põhisordi nime lisana.

— „Väikeseviljaline sort“, kui see on asjakohane.

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([12]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või üleriigiline, piirkondlik või kohalik nimetus.

Selgelt eri sorti ja eri päritoluga õunte segu puhul on iga asjakohase sordi nime kõrval päritoluriigi märge.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus või kihiti pakitud viljade puhul viljade arv

Kui vilju identifitseeritakse suuruse järgi, tuleks suurus märkida:

a) ühtsuse eeskirjadega hõlmatud toote puhul miinimum- ja maksimumläbimõõduna või miinimum- ja maksimumkaaluna;

b) ühtsuse eeskirjadega hõlmamata toote puhul, lähtudes vabatahtlikust valikust, pakendis oleva väikseima puuvilja läbimõõdu või kaaluna, millele järgnevad sõnad „ja rohkem“ või muu samaväärne märge, või **vajaduse korral pakendi suurima puuvilja läbimõõdu või kaaluna.**

([10]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

([11]) Kaubanimi võib olla kaubamärk, mis on kaubamärgina kaitstud või millele taotletakse sellist kaitset, või mis tahes muu kaubanduslik nimetus.

([12]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

Liide

Õunasortide mittetäielik nimekiri

Puuviljasordid, mis ei kuulu kõnealusesse nimekirja, liigitatakse vastavalt nende sordiomadustele.

Mõnda järgmises tabelis loetletud sorti võib turustada nime all, mis on kaubamärgina kaitstud või millele taotletakse sellist kaitset ühes või mitmes riigis. Järgmise tabeli kolm veergu selliseid kaubamärke ei sisalda. Mõned tuntud kaubamärgid on nimetatud neljandas veerus üksnes teavitamise eesmärgil.

Selgitus

M = väikeseviljaline (miniatuurne)

R = korgistunud koorega sort

V = klaasistus (vesisüdamik)

* = mutantvorm, millel puudub sordikaitse, kuid mis on seotud registreeritud/kaitstud kaubamärgiga; tärniga tähistamata mutantvormid on sordikaitsega

Sordid	Mutantvorm	Sünonüümid	Kaubamärgid	Värvusrühm	Lisatingimused
African Red			Aafrika Carmine ™	B	
Akane		Tohoku 3, Primerouge		B	
Alkmene		Early Windsor		C	
Alwa				B	
Amasya				B	
Ambrosia			Ambrosia ®	B	
Annurca				B	
Ariane			Les Naturianes ®	B	
Arlet		Swiss Gourmet		B	R
AW 106			Sapora ®	C	
Belgica				B	

Belle de Boskoop		Schone van Boskoop, Goudreinette		D	R
	Boskoop rouge	Red Boskoop, Roter Boskoop, Rode Boskoop		B	R
	Boskoop Valastrid			B	R
Berlepsch		Freiherr von Berlepsch		C	
	Berlepsch rouge	Red Berlepsch, Roter Berlepsch		B	
Bonita				A	
Braeburn				B	
	Hidala		Hillwell ®	A	
	Joburn		Aurora ™, Red Braeburn ™, Southern Rose ™	A	
	Lochbuie Red Braeburn			A	
	Mahana Red Braeburn		Redfield ®	A	
	Mariri Red		Eve ™, Aporo ®	A	
	Royal Braeburn			A	
Bramley's Seedling		Bramley, Triomphe de Kiel		D	
Cardinal				B	
Caudle			Cameo ®, Camela®	B	

	Cauflight		Cameo ®, Camela®	A	
CIV323			Isaaq ®	B	
CIVG198			Modi ®	A	
Civni			Rubens ®	B	
Collina				C	
Coop 38			Goldrush ®, Delisdor ®	D	R
Coop 39			Crimson Crisp ®	A	
Coop 43			Juliet ®	B	
Coromandel Red		Corodel		A	
Cortland				B	
Cox's Orange Pippin		Cox orange, Cox's O.P.		C	R
Cripps Pink			Pink Lady ®, Flavor Rose ®	C	
	Lady in Red		Pink Lady ®	B	
	Rosy Glow		Pink Lady ®	B	
	Ruby Pink			B	
Cripps Red			Sundowner ™, Joya ®	B	
Dalinbel			Antares ®	B	R
Dalitron			Altess ®	D	
Delblush			Tentation ®	D	
Delcorf			Delbarestivale ®	C	
	Celeste			B	
	Bruggers Festivale		Sissired ®	A	
	Dalili		Ambassy ®	A	
	Wonik*		Appache ®	A	

Delcoros			Autento ®	A	
Delgollune			Delbard Jubilé ®	B	
Delicious ordinaire		Ordinary Delicious		B	
Discovery				C	
Dykmanns Zoet				C	
Egremont Russet				D	R
Elise		De Roblos, Red Delight		A	
Elstar				C	
	Bel-El		Red Elswout ®	C	
	Daliest		Elista ®	C	
	Daliter		Elton ™	C	
	Elshof			C	
	Elstar Boerekamp		Excellent Star ®	C	
	Elstar Palm		Elstar PCP ®	C	
	Goedhof		Elnica ®	C	
	Red Elstar			C	
	RNA9842		Red Flame ®	C	
	Valstar			C	
	Vermuel		Elrosa ®	C	
Empire				A	
Fengapi			Tessa ®	B	
Fiesta		Red Pippin		C	
Fresco			Wellant ®	B	R

Fuji				B	V
	Aztec		Fuji Zhen ®	A	V
	Brak		Fuji Kiku ® 8	B	V
	FUCIV51		SAN-CIV ®	A	V
	Fuji Fubrax		Fuji Kiku ® Fubrax	B	V
	Fuji Supreme			A	V
	Fuji VW		King Fuji ®	A	V
	Heisei Fuji		Beni Shogun ®	A	V
	Raku-Raku			B	V
Gala				C	
	Alvina			A	
	ANABP 01		Bravo ™	A	
	Baigent		Brookfield ®	A	
	Bigigala-prim		Early Red Gala ®	B	
	Devil Gala			A	
	Fengal		Gala Venus	A	
	Gala Schnico		Schniga ®	A	
	Gala Schnico Red		Schniga ®	A	
	Galafresh		Breeze ®	A	
	Galaval			A	
	Galaxy		Selekta ®	B	
	Gilmac		Neon ®	A	
	Imperial Gala			B	
	Jugala			B	
	Mitchgla		Mondial Gala ®	B	
	Natali Gala			B	

	Regal Prince		Gala Must ®	B	
	Royal Beaut			A	
	Simmons		Buckeye ® Gala	A	
	Tenroy		Royal Gala ®	B	
	ZoukG1		Gala One®	A	
Galmac			Camelot ®	B	
Gloster				B	
Golden 972				D	
Golden Delicious		Golden		D	
	CG10 Yellow Delicious		Smothee ®	D	
	Golden Delicious Reinders		Reinders ®	D	
	Golden Parsi		Da Rosa ®	D	
	Leratess		Pink Gold ®	D	
	Quemoni		Rosagold ®	D	
Goldstar			Rezista Gold Granny ®	D	
Gradigold			Golden Supreme ™, Golden Extreme ™	D	
Gradiyel			Goldkiss ®	D	
Granny Smith				D	
	Dalivair		Challenger ®	D	
Gravensteiner		Gravenstein		D	

GS 66			Fräulein ®	B	
HC2-1			Easy pep's! Zingy ®	A	
Hokuto				C	
Holsteiner Cox		Holstein		C	R
Honeycrisp			Honeycrunch ®	C	
Horneburger				D	
Idared				B	
	Idaredest			B	
	Najdared			B	
Ingrid Marie				B	R
Inored			Story ®, LoliPop ®	A	
James Grieve				D	
Jonagold				C	
	Early Jonagold		Milenga ®	C	
	Dalyrian			C	
	Decosta			C	
	Jonagold Boerekamp		Early Queen ®	C	
	Jonagold Novajo	Veulemanns		C	
	Jonagored		Morren's Jonagored ®	C	

	Jonagored Supra		Morren's Jonagored ® Supra ®	C	
	Red Jonaprince		Wilton's ®, Red Prince ®	C	
	Rubinstar			C	
	Schneica	Jonica		C	
	Vivista			C	
Jonathan				B	
Karmijn de Sonnaville				C	R
Kizuri			Morgana ®	B	
Ladina				A	
La Flamboyante			Mairac ®	B	
Laxton's Superb				C	R
Ligol				B	
Lobo				B	
Lurefresh			Redlove ® Era ®	A	
Lureprec			Redlove ® Circe ®	A	
Luregust			Redlove ® Calypso ®	A	
Luresweet			Redlove ® Odysso ®	A	
Maigold				B	
Maribelle			Lola ®	B	
MC38			Crimson Snow ®	A	
McIntosh				B	

Melrose				C	
Milwa			Diwa ®, Junami ®	B	
Minneiska			SweeTango ®	B	
Moonglo				C	
Morgenduft		Imperatore		B	
Mountain Cove			Ginger Gold ™	D	
Mored			Joly Red ®	A	
Mutsu		Crispin		D	
Newton				C	
Nicogreen			Greenstar ®	D	
Nicoter			Kanzi ®	B	
Northern Spy				C	
Ohrin		Orin		D	
Paula Red				B	
Pinova			Corail ®	C	
	RoHo 3615		Evelina ®	B	
Piros				C	
Plumac			Koru ®	B	
Prem A153			Lemonade ®, Honeymoon ®	C	
Prem A17			Smitten ®	C	
Prem A280			Sweetie™	B	
Prem A96			Rockit ™	B	M
R201			Kissabel ® Rouge	A	
Rafzubin			Rubinette ®	C	
	Frubaur		Rubinette ® Rossina	A	

	Rafzubex		Rubinette ® Rosso	A	
Rajka			Rezista Romelike ®	B	
Regalyou			Candine ®	~~A~~	
Red Delicious		Rouge américaine		A	
	Campsur		Red Chief ®	A	
	Erovan		Early Red One ®	A	
	Evasni		Scarlet Spur ®	A	
	Stark Delicious			A	
	Starking			C	
	Starkrim-son			A	
	Starkspur			A	
	Topred			A	
	Trumdor		Oregon Spur Delicious ®	A	
Reine des Reinettes		Gold Parmoné, Goldparmäne		C	V
Reinette grise du Canada		Graue Kanadarenette, Renetta Canada		D	R
RM1			Red Moon ®	A	
Rome Beauty		Belle de Rome, Rome, Rome Sport		B	
RS1			Red Moon ®	A	
Rubelit				A	
Rubin				C	
Rubinola				B	

Šampion		Shampion, Champion, Szampion		B	
	Reno 2			A	
	Šampion Arno	Szampion Arno		A	
Santana				B	
Sciearly			Pacific Beauty ™, NZ Beauty	A	
Scifresh			Jazz ™	B	
Sciglo			Southern Snap ™	A	
Scilate			Envy ®	B	
Sciray		GS48		A	
Scired			NZ Queen	A	R
Sciros			Pacific Rose ™, NZ Rose	A	
Senshu				C	
Shinano Gold			Yello ®	D	
Spartan				A	
SQ 159			Natyra ®, Magic Star ®	A	
Stayman				B	
Summerred				B	
Sunrise				A	
Sunset				D	R
Suntan				D	R
Sweet Caroline				C	
TCL3			Posy ®	A	
Topaz				B	
Tydeman's Early Worcester		Tydeman's Early		B	
Tsugaru				C	

UEB32642			Opal ®	D	
WA 2			Sunrise Magic ™	A	
WA 38			Cosmic Crisp ™	A	
Worcester Pearmain				B	
Xeleven			Swing ® natural more	A	
York				B	
Zari				B	
Zouk 16			Flanders Pink ®, Mariposa ®	B	
Zouk 31			Rubisgold ®	D	
Zouk 32			Coryphée ®	A	

2. OSA

Tsitrusviljade turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse järgmiste tsitrusviljaliikide sortide (kultivaride) suhtes, mis tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud tsitrusviljad:

— sidrunid liigist *Citrus limon* (L.) Burm. f. ja kõnealuse liigi hübriidid,

— tahiiti laim liigist *Citrus latifolia* (Yu. Tanaka) Tanaka, suureviljaline hapu laim, tuntud ka kui „Bearss“ või „Tahiti“, ja kõnealuse liigi hübriidid,

— mehhiko laim liigist *Citrus aurantiifolia* (Christm.) Swingle, hapulaim ehk limonell ja kõnealuse liigi hübriidid,

— india maguslaim liigist *Citrus limettioides* Tanaka, sünonüüm „Palestina“, ja kõnealuse liigi hübriidid,

— mandariinid liigist *Citrus reticulata* Blanco, sealhulgas sellesse liiki ja tema hübriididesse kuuluvad satsumad (*Citrus unshiu* Marcow), klementiinid (*Citrus clementina* hort. ex Tanaka), tavalised mandariinid (*Citrus deliciosa* Ten.) ja tangeriinid (*Citrus tangerina* Tanaka),

— apelsinid liigist *Citrus sinensis* (L.) Osbeck ja kõnealuse liigi hübriidid,

— greibid (greipfruudid) liigist *Citrus paradisi* Macfad. ja kõnealuse liigi hübriidid,

— pomelid liigist *Citrus maxima* (Burm.) Merr. ja kõnealuse liigi hübriidid.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud tsitrusviljade kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikides klassides tsitrusviljad olema:

— terved,

— muljutiste ja ulatuslike armistunud pindmiste vigastusteta,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— närtsimise ja kuivamise tunnusteta,

— külmakahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Tsitrusviljad peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Tsitrusviljade valmimis- ja küpsusaste peab vastama sordi, koristamise aja ja kasvupiirkonna kriteeriumidele.

Tsitrusviljade küpsus on määratletud järgmiste nõuetega liikide kaupa:

— minimaalne mahlasisaldus,

— minimaalne lahustuvate kuivainete kogusisaldus, st minimaalne suhkrusisaldus,

— minimaalne suhkru/happe suhtarv, ([13])

— värvus.

Värvusaste peab olema niisugune, et normaalse küpsemise järel saavutavad viljad sihtpunktis sordiomase värvuse.

Vili	Minimaalne mahlasisaldus (%):	Minimaalne suhkrusisaldus (Brixi kraadi)	Minimaalne suhkru/happe suhtarv	Värvus
Sidrunid	20			Peab olema sordile iseloomulik. Lubatud rohelise (kuid mitte tumerohelise) värvusega viljad, kui need vastavad mahlasisalduse miinimumnõuetele.

([13]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

Laimid				
tahiiti laim *Citrus latifolia*	42			Viljad peaksid olema rohelised, kuid tahiiti laim puhul võib neil olla kollaseid laike kuni 30 % ulatuses ning mehhiko ja india maguslaimi puhul kuni 20 % ulatuses.
Mehhiko laim ja india maguslaim	40			
Satsumad, klementiinid, mandariini muud liigid ja selle hübriidid				
Satsumad	33		6,5:1	Vähemalt kolmandik vilja pinnast peab olema sordiomase värvusega.
Klementiinid	40		7,0:1	
Mandariini muud liigid ja selle hübriidid	33		7,5:1 ([1])	
Apelsinid				
Veriapelsinid	30		6,5:1	Peab olema sordile iseloomulik. Lubatud on siiski viljad, mille puhul kergelt roheline värvus ei ületa viiendikku vilja kogupinnast, kui need vastavad mahlasisalduse miinimumnõuetele. Apelsinidel, mis on toodetud aladel, kus viljade arenemisperioodil on kõrge õhutemperatuur ja kõrge suhteline niiskus, võib üle viiendiku vilja kogupinnast olla roheline, kui need vastavad mahlasisalduse miinimumnõuetele.
Navel-rühma (nabaapelsinid)	33		6,5:1	
Muud sordid	35		6,5:1	
Sordid 'Mosambi', 'Sathgudi' ja 'Pacitan', vilja pinnast rohkem kui viiendik rohelise värvusega	33			
Muud sordid, mille vilja pinnast rohkem kui viiendik rohelise värvusega	45			
Greibid ja hübriidid				
Kõik sordid ja hübriidid	35			Peab olema sordile iseloomulik.
'Oroblanco'	35	9		Lubatud roheka (sordi 'Oroblanco' puhul rohelise) värvusega viljad, kui need vastavad mahlasisalduse miinimumnõuetele.
Pomelid (*shaddok*'id) ja hübriidid		8		Vähemalt kaks kolmandikku vilja pinnast peab olema sordiomase värvusega.

([1]) Sortide 'Mandora' ja 'Minneola' puhul on minimaalne suhkru/happe suhtarv 6,0:1 kuni 1. jaanuaril 2023 algava turustusaasta lõpuni.

Küpsusnõuetele vastavate tsitrusviljade koorelt võib rohelise värvi eemaldada. Seda töötlemisviisi lubatakse kasutada üksnes siis, kui muud organoleptilised omadused jäävad samaks.

C. **Liigitamine**

Tsitrusviljad liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi tsitrusviljad peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile vastavate omadustega.

Tsitrusviljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

ii) *I klass*

Selle klassi tsitrusviljad peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile vastavate omadustega.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— tühised värvusvead, sh tühised päikesepõletuslaigud,

— tühised progresseeruvad pindmised vead, mis ei kahjusta viljaliha,

— vilja moodustumisest tulenevad tühised pindmised vead, nagu hõbehall soomuseline koorik, korkjas kate või taimekahjurite tekitatud kahju,

— tühised mehaanilisel teel tekkinud armistunud vead, nagu rahekahjustused, hõõrdumine või käsitlemisest tingitud defektid,

— mandariini-rühma kõigi tsitrusviljade koore (või kooriku) tühine ja osaline eraldumine.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad tsitrusviljad, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljadel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— värvusvead, sh päikesepõletuslaigud,

— progresseeruvad pindmised vead, mis ei kahjusta viljaliha,

— vilja moodustumisest tulenevad pindmised vead, nagu hõbehall soomuseline koorik, korkjas kate või taimekahjurite tekitatud kahju,

— mehaanilisel teel tekkinud armistunud vead, nagu rahekahjustused, hõõrdumine või käsitlemisest tingitud defektid,

— pindmised armistunud vead,

— krobeline koor,

— apelsinide koore (või kooriku) tühine ja osaline eraldumine ning mandariini-rühma kõigi tsitrusviljade koore (või kooriku) osaline eraldumine.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks vilja ristlõike suurima läbimõõdu või arvu järgi.

A. **Miinimumsuurus**

Kohaldatakse järgmisi miinimumsuurusi:

Puuviljad	Läbimõõt (millimeetrites)
Sidrunid	45
Tahiiti laimid	42
Mehhiko laimid ja india maguslaimid	25
Satsumad, mandariini muud liigid ja selle hübriidid	45
Klementiinid	35
Apelsinid	53
Greibid ja hübriidid	70
Pomelid ja hübriidid	100

B. **Ühtsus**

Tsitrusvilju võib mõõta järgmistest valikuvõimalustest ühe alusel.

a) Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

— 10 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on < 60 mm;

— 15 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on ≥ 60 mm, kuid < 80 mm;

— 20 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on ≥ 80 mm, kuid < 110 mm;

— ≥ 110 mm viljade suhtes läbimõõdu vahe piirangut ei kohaldata.

b) Suuruskoodide kohaldamisel tuleb järgida alljärgnevas tabelis esitatud koode ja läbimõõduvahemikke.

Vili	Suuruskood	Läbimõõt (millimeetrites)
Sidrunid		
	0	79–90
	1	72–83
	2	68–78
	3	63–72
	4	58–67
	5	53–62
	6	48–57
	7	45–52
Laimid		
Tahiiti laimid	1	58–67
	2	53–62
	3	48–57
	4	45–52
	5	42–49
Mehhiko laimid ja india maguslaimid	1	> 45
	2	40,1–45
	3	35,1–40
	4	30,1–35
	5	25–30
Satsumad, mandariini muud liigid ja selle hübriidid		
	1–XXX	78 ja enam
	1–XX	67–78
	1 või 1–X	63–74
	2	58–69
	3	54–64
	4	50–60

	5	46–56
	6 ([1])	43–52
	7	41–48
	8	39–46
	9	37–44
	10	35–42
Apelsinid		
	0	92–110
	1	87–100
	2	84–96
	3	81–92
	4	77–88
	5	73–84
	6	70–80
	7	67–76
	8	64–73
	9	62–70
	10	60–68
	11	58–66
	12	56–63
	13	53–60
Greibid ja hübriidid		
	0	>139
	1	109–139
	2	100–119
	3	93–110
	4	88–102
	5	84–97
	6	81–93
	7	77–89
	8	73–85
	9	70–80
Pomelid ja hübriidid		
	0	>170
	1	156–170
	2	148–162
	3	140–154
	4	132–146
	5	123–138

	6	116–129
	7	100–118

([1]) Alla 45 mm suurus kehtib üksnes klementiinide kohta.

Suuruse ühtsus saavutatakse eespool esitatud suurusskaalade abil, kui allpool ei ole teisiti ette nähtud:

Lahtiselt kasti paigutatud viljade puhul ja netomassiga kuni 5 kg müügipakendites viljade puhul ei tohi maksimaalne erinevus olla suurem kui suurusskaala kolme järjestikuse suuruskoodi ühendamisest tulenev vahemik.

c) Arvu järgi suurusklassidesse jagatud viljade suuruse vahe peaks olema vastavuses punktiga a.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tsitrusviljade arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tsitrusviljade arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tsitrusviljade arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve 10 % tsitrusviljade arvust või kaalust, mis vastab pakendil nimetatud suurusest ühe astme võrra väiksemale ja/või suuremale suurusele (või suurustele, kui kolm suurust on ühendatud).

Lubatud 10 % hälvet kohaldatakse ainult viljade suhtes, mille läbimõõt on vähemalt:

Puuviljad	Läbimõõt (millimeetrites)
Sidrunid	43
Tahiiti laimid	40
Mehhiko laimid ja india maguslaimid	Ei kohaldata
Satsumad, mandariini muud liigid ja selle hübriidid	43
Klementiinid	34
Apelsinid	50
Greibid ja hübriidid	67
Pomelid ja hübriidid	98

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti või kaubanduslikku tüüpi, sama kvaliteedi ja suurusega ning sama valmimis- ja küpsusastmega tsitrusvilju.

Lisaks sellele peavad ekstraklassi viljad olema ühesuguse värvusega.

Selgelt eri liiki tsitrusviljade segu võib siiski pakkida ühte müügipakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomase liigi kaupa sama sorti, kaubanduslikku tüüpi või päritolu. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Tsitrusviljad peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Kui viljad pakitakse paberisse, tuleb kasutada õhukest, kuiva, uut ja lõhnata ([14]) paberit.

Keelatud on kasutada aineid, mis võivad muuta tsitrusviljade looduslikke omadusi, eriti nende maitset ([15]) või lõhna.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta. Lubatud on esitusviis, mille puhul võib vilja küljes olla lühike puitumata oksake paari rohelise lehega.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([16]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

([14]) Vilja koorele võõrast lõhna jätvate säilitusainete või muude keemiliste ainete kasutamine on lubatud, kui see on vastavuses kohaldatavate liidu sätetega.

([15]) Vilja koorele võõrast lõhna jätvate säilitusainete või muude keemiliste ainete kasutamine on lubatud, kui see on vastavuses kohaldatavate liidu sätetega.

([16]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

B. **Toote liik**

„Sidrunid“, „Laimid“, „Tahiiti laimid“, „Mehhiko laimid“, „India maguslaimid“ / „Palestine“, „Mandariinid“, „Apelsinid“, „Greibid“, „Pomelid“, kui toode ei ole väljastpoolt nähtav.

Selgelt eri liiki tsitrusviljade segu puhul „Tsitrusviljade segu“ või samaväärne nimetus ja eri liikide tavanimetused.

Apelsinide puhul sordi nimi ja/või asjaomase sordirühma nimi Navel-rühma ja Valencia-rühma puhul.

„Satsumade“ ja „Klementiinide“ puhul tuleb märkida liigi üldnimetus, sordi nime märkimine ei ole kohustuslik.

Muude mandariinide ja nende hübriidide puhul on sordi nimi nõutav.

Kõigi muude liikide puhul: sordi nime märkimine ei ole kohustuslik.

Sordi nime võib asendada sünonüümiga. Kaubanime ([17]) võib lisada ainult sordi nimele või sünonüümile.

Greibi ja pomeli puhul viljaliha värvus „valge“, „roosa“ või „punane“, kui see on asjakohane.

„Seemnetega“ rohkem kui 10 seemet sisaldavate klementiinide puhul.

„Seemneteta“ (märkimine ei ole kohustuslik, seemneteta tsitrusvili võib mõnikord seemneid sisaldada).

C. **Toote päritolu**

— Päritoluriik ([18]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või riigi, piirkonna või koha nimi.

— Selgelt eri liiki erineva päritoluga tsitrusviljade segu puhul on iga asjakohase liigi nime kõrval päritoluriigi märge.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus väljendatud kui:

  — miinimum- või maksimumsuurus (millimeetrites) või suuruskood(id), mille järel võib olla märgitud miinimum- ja maksimumsuurus või

  — arv.

  — Koristusjärgsel etapil kasutatud säilitusained või muud keemilised ained, kui neid on kasutatud.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

3. OSA

Kiivide turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Actinidia chinensis* Planch. või *Actinidia deliciosa* (A. Chev.), C. F. Liang ja A. R. Ferguson sortidest (kultivarid) kasvatatud kiivide (tuntud ka kui kiivi-aktiniidia) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud kiivid.

([17]) Kaubanimi võib olla kaubamärk, mis on kaubamärgina kaitstud või millele taotletakse sellist kaitset, või mis tahes muu kaubanduslik nimetus.

([18]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

II. KVALITEEDINÕUDED

Käesolevas standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud kiivide kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside kiivid olema:

— terved (aga ilma varreta),

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— piisavalt tugevad, ei tohi olla pehmed, närtsinud ega vesised,

— ilusa kujuga; kahe- või mitmekaupa liitunud puuviljad ei ole lubatud,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Kiivid peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Küpsuse miinimumnõuded**

Kiivid peavad olema piisavalt valmid ja küpsed.

Selle nõude täitmiseks peab pakendis vilja küpsusaste olema vähemalt 6,2 ° Brixi ([19]) skaalal või keskmine kuivainesisaldus 15 %, mille tulemusena peaks küpsusaste turustusahelasse sisenemisel saavutama 9,5 ° Brixi skaalal.

C. **Liigitamine**

Kiivid liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi kiivid peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordiomased.

Kiivid peavad olema tugevad ja viljaliha peab olema täiesti veatu.

Kiivid peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

Vilja väikseima ja suurima läbimõõdu suhe peab olema vähemalt 0,8.

ii) *I klass*

Selle klassi kiivid peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordiomased.

Kiivid peavad olema tugevad ja viljaliha peab olema täiesti veatu.

([19]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead (ei tohi olla mügaraid ega korrapäratut kuju),

— tühised värvusvead,

— tühised pindmised vead, mille suurus ei ületa 1 cm^2,

— väike pikutine sordi 'Hayward' tunnusmärk, mis ei ole mügardunud.

Vilja väikseima ja suurima läbimõõdu suhe peab olema vähemalt 0,7.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad kiivid, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljad peavad olema mõõdukalt kõvad ja viljalihal ei tohi olla tõsiseid vigu.

Kiivil võivad olla järgmised vead, kui on säilinud selle põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— värvusvead,

— pindmised vead, nagu väikesed armistunud lõhed või pindmised kriimustused tingimusel, et nende pindala ei ületa 2 cm^2,

— mitu kergelt esileulatuvat sordi 'Hayward' tunnusmärki,

— väikesed muljutised.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks viljade kaalu alusel.

Miinimumkaal on ekstraklassi puhul 90 g, I klassi puhul 70 g ja II klassi puhul 65 g.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

— 10 g viljade puhul, mis kaaluvad kuni 85 g,

— 15 g viljade puhul, mis kaaluvad 85 kuni 120 g,

— 20 g viljade puhul, mis kaaluvad 120 kuni 150 grammi,

— 40 g viljade puhul, mis kaaluvad 150 g ja rohkem.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul kiivide arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul kiivide arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul kiivide arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve, mille puhul 10 % kiivide arvust või kaalust ei vasta suurusnõuetele.

Ekstraklassi puhul ei tohi kiivi kaaluda vähem kui 85 g, I klassi puhul 67 g ja II klassi puhul 62 g.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti, sama kvaliteedi ja suurusega kiivisid.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Kiivid peavad olema pakitud nii, et need oleksid nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([20]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Kiivid“ ja/või „Aktiniidiad“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Sordi nimi (ei ole kohustuslik).

— Viljaliha värvus või samaväärne tähis, kui tegemist ei ole rohelisega.

([20]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([21]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või riigi, piirkonna või koha nimi.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus, mis on väljendatud viljade miinimum- ja maksimumkaaluna.

— Viljade arv (ei ole kohustuslik).

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

4. OSA

Salati, kähara endiiviasiguri ja sileda endiiviasiguri turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

See standard kehtib:

— salatisortide (kultivarid) puhul, mis on kasvatatud:

  — liigist *Lactuca sativa* L. var. *capitata* L. (peasalat, sealhulgas jääsalat),

  — liigist *Lactuca sativa* var. *longifolia* Lam. (rooma salat),

  — liigist *Lactuca sativa* var. *crispa* L. (lehtsalat),

  — nende sortide ristandid ja

— kähara endiiviasiguri sordid (kultivarid), mis on kasvatatud liigist *Cichorium endivia* L. var. *crispum* Lam. ja

— sileda endiiviasiguri sortide (kultivarid) puhul, mis on kasvatatud liigist *Cichorium endivia* var. *latifolium* Lam.,

mida tuleb tarbijale müüa värskelt.

Käesolevat standardit ei kohaldata tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud toodete suhtes, üksikute lehtedena müüdava toote, juurepalliga salati või potis esitatud salati suhtes.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud toodete kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikides klassides tooted olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

([21]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

— puhtad ja lõigatud, st peaaegu ilma mulla või muu kasvusubstraadita ning peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— värske välimusega,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— peaaegu ilma taimekahjurite tekitatud kahjustusteta,

— turdunud,

— putkumata,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Salat võib olla värvuselt punakas, kui see on põhjustatud madalast temperatuurist kasvu ajal ja kui see ei mõjuta märkimisväärselt salati üldilmet.

Juured tuleb lõigata välimiste lehtede kinnituskoha vahetust lähedusest ja lõige peab olema puhas.

Toode peab olema tavapäraselt arenenud. Tooted peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Liigitamine**

Tooted liigitatakse kahte järgnevalt määratletud klassi.

i) *I klass*

Selle klassi toode peab olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile vastavate omadustega.

Toode peab olema:

— ilusa kujuga,

— tugev, võttes arvesse viljelusmeetodit ja toote liiki,

— kahjustusteta või söögikõlblikkust mõjutava riknemiseta,

— külmakahjustusteta.

Peasalatil peab olema üks hästi arenenud südamik. Katte all kasvatatud peasalati südamik võib olla väike.

Rooma salatil peab olema südamik, mis võib olla väike.

Kähara endiiviasiguri ja sileda endiiviasiguri keskosa peab olema kollase värvusega.

ii) *II klass*

Sellesse klassi kuulub toode, mida ei või liigitada I klassi, kuid mis vastab punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Toode peab olema:

— piisavalt ilusa kujuga,

— kahjustusteta või riknemiseta, mis võib tõsiselt rikkuda söögikõlblikkust.

Tootel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud selle põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kerge värvusemuutus,

— tühised taimekahjurite tekitatud kahjustused.

Peasalatil peab olema südamik, mis võib olla väike. Katte all kasvatatud peasalati puhul on südamiku puudumine lubatud.

Rooma salatil ei pea olema südamikku.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks ühe ühiku kaalu alusel.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) Salat

— 40 g, kui kergeim ühik kaalub kuni 150 g,

— 100 g, kui kergeim ühik kaalub 150–300 g,

— 150 g, kui kergeim ühik kaalub 300–450 g,

— 300 g, kui kergeim ühik kaalub üle 450 g.

b) Kähar endiiviasiguri ja sile endiiviasigur

— 300 g

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul 10 % toodete arvust ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

ii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul toodete arvust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve, mille puhul 10 % toodete arvust või kaalust ei vasta suurusnõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti või kaubanduslikku tüüpi, sama kvaliteedi ja suurusega tooteid.

Selgelt eri liiki, kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi salati ja/või endiivia segu võib siiski pakkida ühte müügipakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga liigi, kaubandusliku tüübi ja/või värvi kaupa sama päritolu. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Tooted peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud. Tooted peavad olema pakendi suurust ja liiki arvestades mõistlikult pakitud, nii et ei jääks tühja ruumi ja tooted ei saaks muljuda.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([22]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Salat“, „Peasalat“, „Bataavia“, „Jääsalat“, „Rooma salat“, „Lehtsalat“ (või vajaduse korral näiteks „Tammelehesalat“, „Lollo bionda“, „Lollo rossa“), „Kähar endiiviasiguri“ või „Sile endiiviasiguri“ või samaväärsed nimetused, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— „Kasvatatud katte all“ või vajaduse korral samaväärne nimetus.

— Sordi nimi (ei ole kohustuslik).

— „Salati/endiivia segu“ või samaväärne nimetus selgelt eri sorti, kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi salati ja/või endiivia segu puhul. Kui toode ei ole pakendis nähtav, tuleb märkida kaubaüksuses sisalduvate toodete sordid, kaubanduslikud tüübid ja/või värvid ning kogus.

C. **Toote päritolu**

— Päritoluriik ([23]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või riigi, piirkonna või koha nimi.

— Salati ja/või endiivia segu puhul, mis sisaldavad selgelt eri sorti, kaubandusliku tüüpi ja/või värvusega tooteid, mille päritolu erineb, märgitakse iga päritoluriik asjaomase sordi, kaubandusliku tüübi ja/või värvuse juurde.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— suurus, mis on väljendatud ühiku miinimumkaaluna või ühikute arvuna,

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

([22]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

([23]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

5. OSA

Virsikute ja nektariinide turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Prunus persica* Sieb. ja Zucc. sortidest (kultivarid) kasvatatud virsikute ja nektariinide suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud virsikud ja nektariinid.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud virsikute ja nektariinide kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside virsikud ja nektariinid olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— varreõõnsuse lõhedeta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Virsikud ja nektariinid peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Viljad peavad olema hästi arenenud ja piisavalt küpsed. Viljaliha murdumisnäitaja peab olema võrdne või suurem kui 8° Brixi ([24]) skaalal.

C. **Liigitamine**

Virsikud ja nektariinid liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi:

i) *Ekstraklass*

Selle klassi virsikud ja nektariinid peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega.

Viljaliha peab olema täiesti veatu.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

([24]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

ii) *I klass*

Selle klassi virsikud ja nektariinid peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega. Viljaliha peab olema täiesti veatu.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— tühised valmimisvead,

— tühised värvusvead,

— kerged muljumisjäljed, mis ei ületa 1 cm^2 kogupinnast,

— väikesed pindmised vead, mis ei tohi ületada:

  — 1,5 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

  — muude vigade puhul 1 cm^2 kogupinnast.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad virsikud ja nektariinid, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljaliha peab olema suuremate vigadeta.

Virsikutel ja nektariinidel võivad olla järgmised pindmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— vilja arenguaegsed vead, sh luuseemne lõhed, tingimusel et vili on kompaktne ja viljaliha veatu.

— värvusvead,

— väikesed muljutised, mis ei ületa 2 cm^2 kogupinnast ning mis võivad olla veidi muutunud värvusega.

— pindmised vead, mis ei tohi ületada

  — 2,5 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

  — muude vigade puhul 2 cm^2 kogupinnast.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks ristlõike suurima läbimõõdu, kaalu või arvu alusel.

Miinimumsuurus on:

— ekstraklassi puhul 56 mm või 85 g,

— I ja II klassi puhul 51 mm või 65 g.

Ajavahemikul 1. juulist kuni 31. oktoobrini (põhjapoolkera), 1. jaanuarist 30. aprillini (lõunapoolkera) ei turustata vilja, mille näitajad on väiksemad kui 56 mm või 85 g.

Järgmiste sätete kohaldamine II klassi suhtes on vabatahtlik.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) läbimõõdu järgi määratud vilja puhul:

  — kuni 70 mm läbimõõduga viljade puhul 5 mm,

  — 70 mm ja suurema läbimõõduga viljade puhul 10 mm.

b) kaalu järgi määratud vili:

  — kuni 180 g kaaluga viljade puhul 30 g,

  — 180 g ja suurema kaaluga viljade puhul 80 g.

c) Arvu järgi suurusklassidesse jagatud viljade suuruse vahe peaks olema vastavuses punktiga a või b.

Suuruskoodide kohaldamisel tuleb järgida alljärgnevas tabelis esitatud koode.

		Läbimõõt			kaal	
	Kood	alates	kuni		alates	kuni
		(mm)	(mm)		(g)	(g)
1	D	51	56		65	85
2	C	56	61	või	85	105
3	B	61	67		105	135
4	A	67	73		135	180
5	AA	73	80		180	220
6	AAA	80	90		220	300
7	AAAA	> 90			> 300	

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul virsikute või nektariinide arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul virsikute või nektariinide arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul virsikute või nektariinide arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul (kui määratakse suuruse järgi): on lubatud koguhälve, mille puhul virsikute või nektariinide arvust või kaalust 10 % ei vasta suurusnõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti, sama kvaliteedi, küpsusastme ja suurusega (kui määratakse suuruse järgi) virsikuid või nektariine ning ekstraklassi puhul peab sisu olema ka ühtlase värvusega.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Virsikud või nektariinid peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([25]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Virsikud“ või „Nektariinid“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Viljaliha värvus.

— Sordi nimi (ei ole kohustuslik).

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([26]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või riigi, piirkonna või koha nimi.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus (kui määratakse suuruse järgi) väljendatuna miinimum- ja maksimumläbimõõduna (mm) või miinimum- ja maksimumkaaluna (g) või suuruskoodina.

— Ühikute arv (ei ole kohustuslik).

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

([25]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

([26]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

6. OSA

Pirnide turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse pirnisortide (kultivarid) *Pyrus communis* L. suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt; standardit ei kohaldata tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud pirnide suhtes.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud pirnide kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside pirnid olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Pirnid peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Pirnid peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et nende küpsemine võib jätkuda sordiomadustele vastava küpsusastmeni.

C. **Liigitamine**

Virsikud liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi pirnid peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega ([27]).

Viljaliha peab olema täiesti veatu ja koor ilma krobelise korgistunud pinnata.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta vilja üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

([27]) Suureviljaliste ja suvepirnisortide mittetäielik nimekiri on esitatud käesoleva standardi liites.

Vars peab olema terve.

Pirnide viljalihas ei tohi olla kivisrakke.

ii) *I klass*

Selle klassi pirnid peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega ([28]).

Viljaliha peab olema täiesti veatu.

Õuntel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— tühised valmimisvead,

— tühised värvusvead,

— hästi veidi krobeline korgistunud pind,

— väikesed pindmised vead, mis ei tohi ületada:

  — 2 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

  — 1 cm^2 kogu pinnast muude vigade puhul, välja arvatud kärntõvest (*Venturia pirina* ja *V. inaequalis*) kahjustatud ala, mis ei tohi ületada 0,25 cm^2 kogupinnast.

— tühised muljutised, mis ei ületa 1 cm^2 pinnast.

Vars võib olla kergelt kahjustatud.

Pirnide viljalihas ei tohi olla kivisrakke.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad pirnid, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljaliha peab olema suuremate vigadeta.

Pirnidel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— valmimisvead,

— värvusvead,

— veidi krobeline korgistunud pind,

— pindmised vead, mis ei tohi olla suuremad kui:

  — 4 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul,

  — 2,5 cm^2 kogupinnast muude vigade puhul, välja arvatud kärntõvest (*Venturia pirina* ja *V. inaequalis*) kahjustatud ala, mis ei tohi ületada 1 cm^2 kogupinnast,

  — tühised muljutised, mis ei ületa 2 cm^2 pinnast.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kas suurima ristlõike läbimõõdu või massi alusel.

Miinimumsuurus on:

([28]) Suureviljaliste ja suvepirnisortide mittetäielik nimekiri on esitatud käesoleva standardi liites.

a) läbimõõdu järgi määratud vilja puhul:

	Ekstraklass (mm)	I klass (mm)	II klass (mm)
Suureviljalised sordid	60	55	55
Muud sordid	55	50	45

b) kaalu järgi määratud vili:

	Ekstraklass (g)	I klass (g)	II klass (g)
Suureviljalised sordid	130	110	110
Muud sordid	110	100	75

Käesoleva standardi liitega hõlmatud suvepirnide puhul miinimumsuurus ei kehti.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) läbimõõdu järgi määratud vilja puhul:

— 5 mm ekstraklassi viljade ning kihiti ridadesse paigutatud I ja II klassi puuviljade puhul

— 10 mm I klassi viljade puhul, mis on pakitud pakendisse lahtiselt või müügipakendisse

b) kaalu järgi määratud vili:

— kihiti ridadesse paigutatud ekstraklassi viljade ning I ja II klassi viljade puhul:

Vahemik (g)	Kaalu erinevus (g)
75–100	15
100–200	35
200-250	50
> 250	80

— I klassi viljade puhul, mis on pakitud pakendisse lahtiselt või müügipakendisse:

Vahemik (g)	Kaalu erinevus (g)
100–200	50
> 200	100

Ühtse suuruse nõue ei kehti II klassi viljade suhtes, mis on müügipakendites või pakendatud lahtiselt.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul viljade arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul viljade arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul pirnide arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve, mille puhul 10 % pirnide arvust või kaalust ei vasta suurusnõuetele. Kõnealune hälve ei hõlma järgmise suurusega tooteid:

— läbimõõt kuni 5 mm miinimumläbimõõdust väiksem,

— kuni 10 g miinimumkaalust väiksem.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti, sama kvaliteedi ja suurusega (kui toode määratakse suuruse järgi) ja sama küpsusastmega pirne.

Ekstraklassi viljad peavad olema ka värvuselt ühtlased.

Selgelt eri sorti pirnide segu võib siiski pakkida ühte müügipakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomase sordi kaupa sama päritoluga. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Pirnid peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([29]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

([29]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Pirnid“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Sordi nimi. Selgelt eri sorti pirnide segu puhul kõikide eri sortide nimed.

— Sordi nime võib asendada sünonüümiga. Kaubanime ([30]) võib lisada ainult sordi nimele või sünonüümile.

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([31]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või riigi, piirkonna või koha nimi.

Selgelt eri sorti erineva päritoluga pirnide segu puhul on iga asjakohase sordi nime kõrval päritoluriigi märge.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus või kihiti pakitud viljade puhul viljade arv

— Kui vilju identifitseeritakse suuruse järgi, tuleks suurus märkida:

a) ühtsuse eeskirjadega hõlmatud toote puhul miinimum- ja maksimumläbimõõduna või miinimum- ja maksimumkaaluna;

b) ühtsuse eeskirjadega hõlmamata toote puhul, lähtudes vabatahtlikust valikust, pakendis oleva väikseima puuvilja läbimõõdu või kaaluna, millele järgnevad sõnad „ja rohkem“ või muu samaväärne märge, või vajaduse korral pakendi suurima puuvilja läbimõõdu või kaaluna.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

([30]) Kaubanimi võib olla kaubamärk, mis on kaubamärgina kaitstud või millele taotletakse sellist kaitset, või mis tahes muu kaubanduslik nimetus.

([31]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

Liide

Suureviljalise pirni ja suvepirni sortide mittetäielik nimekiri

Väikeseviljalisi ja muid sorte, mida tabelis ei ole loetletud, võib turustada, kui need vastavad standardi III jaos kirjeldatud muude sortide suurusnõuetele.

Mõnda järgmises tabelis loetletud sorti võib turustada nime all, mis on kaubamärgina kaitstud või millele taotletakse sellist kaitset ühes või mitmes riigis. Tabeli esimene ja teine veerg selliseid kaubamärke ei sisalda. Mõned tuntud kaubamärgid on nimetatud kolmandas veerus üksnes teavitamise eesmärgil.

Selgitus

L = suureviljaline sort

SP = suvepirn, mille suhtes miinimumsuuruse nõue ei kehti

Sort	Sünonüümid	Kaubamärgid	Suurus
Abbé Fétel	Abate Fetel		L
Abugo o Siete en Boca			SP
Akça			SP
Alka			L
Alsa			L
Amfora			L
Alexandrine Douillard			L
Bambinella			SP
Bergamotten			SP
Beurré Alexandre Lucas	Lucas		L
Beurré Bosc	Bosc, Beurré d'Apremont, Empereur Alexandre, Kaiser Alexander		L
Beurré Clairgeau			L
Beurré d'Arenberg	Hardenpont		L
Beurré Giffard			SP
Beurré précoce Morettini	Morettini		SP
Blanca de Aranjuez	Agua de Aranjuez, Espadona, Blanquilla		SP
Carusella			SP
Castell	Castell de Verano		SP
Colorée de Juillet	Bunte Juli		SP
Comice rouge			L
Concorde			L
Condoula			SP
Coscia	Ercolini		SP

Curé	Curato, Pastoren, Del cura de Ouro, Espadon de invierno, Bella de Berry, Lombardia de Rioja, Batall de Campana		L
D'Anjou			L
Dita			L
D. Joaquina	Doyenné de Juillet		SP
Doyenné d'hiver	Winterdechant		L
Doyenné du Comice	Comice, Vereinsdechant		L
Erika			L
Etrusca			SP
Flamingo			L
Forelle			L
Général Leclerc		Amber Grace™	L
Gentile			SP
Golden Russet Bosc			L
Grand Champion			L
Harrow Delight			L
Jeanne d'Arc			L
Joséphine			L
Kieffer			L
Klapa Mīlule			L
Leonardeta	Mosqueruela, Margallon, Colorada de Alcanadre, Leonarda de Magallon		SP
Lombacad		Cascade ®	L
Moscatella			SP
Mramornaja			L
Mustafabey			SP
Packham's Triumph	Williams d'Automne		L
Passe Crassane	Passa Crassana		L
Perita de San Juan			SP
Pérola			SP
Pitmaston	Williams Duchesse		L
Précoce de Trévoux	Trévoux		SP
Président Drouard			L

Rosemarie			L
Santa Maria	Santa Maria Morettini		SP
Spadoncina	Agua de Verano, Agua de Agosto		SP
Suvenirs			L
Taylors Gold			L
Triomphe de Vienne			L
Vasarine Sviestine			L
Williams Bon Chrétien	Bon Chrétien, Bartlett, Williams, Summer Bartlett		L

7. OSA

Maasikate turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Fragaria* L. perekonna maasikasortide (kultivaride) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud maasikad.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud maasikate kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside maasikad olema:

— terved, kahjustamata,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— värske välimusega, kuid mitte pestud,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— peaaegu ilma taimekahjurite tekitatud kahjustusteta,

— tupplehtedega (välja arvatud metsmaasikate puhul), tupplehed ja vars (kui see on küljes) peavad olema värsked,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Maasikad peavad olema piisavalt arenenud ja küpsed. Maasikad peavad olema sellises valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Liigitamine**

Maasikad liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi maasikad peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega.

Viljad peavad olema:

— värske välimusega, võimaldades sordiomadusi arvesse võtta,

— ilma mullata.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

ii) *I klass*

Selle klassi maasikad peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile vastavate omadustega.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— väike valge laik, mis ei ületa kümnendikku marja kogupinnast,

— kerged pindmised muljumisjäljed.

Viljad ei tohi olla mullased.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad maasikad, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Maasikatel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— valge laik, mis ei ületa viiendikku marja kogupinnast,

— vähesed kuivad muljutised, mis ei laiene,

— natuke mulda.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks ristlõike suurima läbimõõdu alusel.

Miinimumsuurus on:

— ekstraklassi puhul 25 mm,

— I ja II klassi puhul 18 mm.

Metsmaasikate miinimumsuurus ei ole sätestatud.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul maasikate arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul maasikate arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul maasikate arvust või suurusest 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: on lubatud koguhälve, mille puhul maasikate arvust või suurusest 10 % ei vasta miinimumsuuruse nõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama sama päritoluga, sama sorti ja sama kvaliteediga maasikaid.

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama sama päritoluga, sama sorti ja sama kvaliteediga maasikaid. I klassi maasikad võivad olla suuruselt vähem ühtlased.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Maasikad peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([32]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

([32]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Maasikad“ (kui pakendi sisu ei ole nähtav).

— Sordi nimi (ei ole kohustuslik).

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([33]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või üleriigiline, piirkondlik või kohalik nimetus.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti IV esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

8. OSA

Paprikate turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Capsicum annuum* L. paprikasortide ([34]) (kultivaride) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud paprikad.

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud paprikate kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside paprikad olema:

— terved,

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— värske välimusega,

— kõvad,

([33]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

([34]) Mõned paprikasordid võivad olla vürtsika maitsega. Kergelt vürtsika maitsega paprikasordid on näiteks ’Sivri’, ’Padron’ ja ’Somborka’.

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— külmakahjustusteta,

— koos viljavarrega, viljavars peab olema korralikult lõigatud ja tuppleht terve,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Paprikad peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Liigitamine**

Paprikad liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi paprikad peavad olema väga hea kvaliteediga. Viljad peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile iseloomulikud.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

ii) *I klass*

Selle klassi paprikad peavad olema hea kvaliteediga. Viljad peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile iseloomulikud.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— kerge hõbehall koorik või tühised ripslase tekitatud kahjustused, mis ei kata vilja kogupinnast rohkem kui 1/3,

— tühised pindmised vead nagu:

— lohud, kriimustused, päikesepõletuslaigud, muljutised, mis ei kata rohkem kui 2 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul ja 1 cm^2 muude vigade puhul või

— kuivad pindmised lõhed, mis ei kata vilja kogupinnast rohkem kui 1/8,

— kergelt kahjustunud viljavars.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad paprikad, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Paprikatel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— hõbehall koorik või ripslase tekitatud kahjustused, mis ei kata vilja kogupinnast rohkem kui 2/3,

— pindmised vead nagu:

— lohud, kriimustused, päikesepõletuslaigud, muljutised, armistunud laigukujulised vigastused, mis ei kata kogupinnast rohkem kui 4 cm pikliku kujuga pindmiste vigade puhul ja 2,5 cm^2 muude vigade puhul; või

— kuivad pindmised lõhed, kahjustused, mis ei kata vilja kogupinnast rohkem kui 1/4,

— õiepoolse otsa kahjustumine mitte rohkem kui 1 cm^2,

— närtsinud mitte rohkem kui 1/3 pinnast,

— kahjustunud viljavars ja tuppleht, tingimusel et ümbritsev viljaliha on terve.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks ristlõike suurima läbimõõdu või kaalu järgi. Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) läbimõõdu järgi määratavad paprikad:

— 20 mm.

b) kaalu järgi määratavad paprikad:

— 30 g, kui raskeim ühik kaalub kuni 180 g,

— 80 g, kui kergeim ühik kaalub rohkem kui 180 g, kuid vähem kui 260 g.

— piiri ei ole, kui kergeim ühik kaalub 260 g või rohkem.

Piklikud paprikad peaksid olema peaaegu ühepikkused.

II klassi viljade puhul ei ole ühtlane suurus kohustuslik.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul paprikate arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul paprikate arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul paprikate arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul (kui määratakse suuruse järgi): on lubatud koguhälve, mille puhul 10 % paprikate arvust või kaalust ei vasta suurusnõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ning sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti või kaubanduslikku tüüpi, sama kvaliteedi ja suurusega (kui toode sorditakse suuruse järgi) paprikaid ning ekstraklassi ja I klassi paprikad peavad olema ka ühtlase küpsusastme ja värvusega.

Selgelt eri kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi paprikate segu võib pakkida ühte pakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomase kaubandusliku tüübi ja/või värvi kaupa ühesuguse päritoluga. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Paprikad peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([35]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Paprikad“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Selgelt eri kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi paprikate segu puhul „Paprikate segu“ või samaväärne nimetus. Kui toode ei ole pakendis nähtav, tuleb märkida igas pakendis sisalduvate toodete kaubanduslikud tüübid ja/või värvid ning kogus.

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([36]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või üleriigiline, piirkondlik või kohalik nimetus.

Selgelt eri kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi erinevat päritolu paprikate segu puhul märgitakse iga päritoluriik asjaomase kaubandusliku tüübi ja/või värvuse juurde.

([35]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

([36]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— Suurus (kui toode määratakse suuruse järgi) väljendatuna miinimum- ja maksimumläbimõõdu või miinimum- ja maksimumkaaluna.

— Ühikute arv (ei ole kohustuslik).

— „Vürtsikas“ või vajaduse korral vastav sünonüüm.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

9. OSA

Lauaviinamarjade turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Vitis vinifera* L. lauaviinamarjasortide (kultivarid) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt, välja arvatud tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud lauaviinamarjad.

II. KVALITEEDINÕUDED

Käesolevas standardis määratletakse müügivalmis ja pakendatud lauaviinamarjade kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside viinamarjakobarad ja viinamarjad olema:

— veatud, tarbimiseks kõlbmatud mädanenud või riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— peaaegu ilma taimekahjurite tekitatud kahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Lisaks peavad viinamarjad olema:

— terved,

— ilusa kujuga,

— normaalselt arenenud.

Päikesest põhjustatud pigmentatsioon ei ole viga.

Lauaviinamarjad peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Marjamahla murdumisnäitaja ([37]) peab olema vähemalt:

— 12 ° Brixi skaalal sortide 'Alphonse Lavallée', 'Cardinal' ja 'Victoria' puhul,

— 13 ° Brixi skaalal kõigi muude seemnetega sortide puhul,

— 14 ° Brixi skaalal kõigi seemneteta sortide puhul.

Lisaks peab kõigi sortide suhkru ja happesuse suhte tase olema rahuldav.

C. **Liigitamine**

Lauaviinamarjad liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi:

i) *Ekstraklass*

Selle klassi lauaviinamarjad peavad olema eriti hea kvaliteediga. Viljad peavad olema sordile iseloomulikud, võttes arvesse kasvupiirkonda.

Viinamarjad peavad olema kõvad, kindlalt varre küljes ja ühtlaselt jaotunud piki vart ning peaaegu täielikult kirmega kaetud.

Viljad peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

ii) *I klass*

Selle klassi lauaviinamarjad peavad olema hea kvaliteediga. Viljad peavad olema sordile iseloomulikud, võttes arvesse kasvupiirkonda.

Viinamarjad peavad olema kõvad, kindlalt varre küljes ja võimalikult ulatuslikult kirmega kaetud. Viljad võivad siiski olla vähem ühtlaselt piki vart jaotunud kui ekstraklassi puhul.

Järgmised tühised vead võivad olla lubatud, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ja esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— tühised värvusvead,

— väga tühised päikesepõletuslaigud marjakestal,

— tühised pindmised vead.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad lauaviinamarjad, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Kobaratel võivad olla tühised kuju-, valmimis- ja värvusvead, kui need ei kahjusta sordile olulisi omadusi, võttes arvesse kasvupiirkonda.

Viinamarjad peavad olema piisavalt kõvad ja piisavalt tugevasti varre küljes ning võimalusel kirmega kaetud. Viljad võivad olla vähem ühtlaselt piki vart jaotunud kui I klassi puhul.

Lauaviinamarjadel võivad olla lubatud järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— värvusvead,

— väikesed päikesepõletuslaigud üksnes marjakestal,

— väikesed muljutised,

— pindmised vead.

([37]) Arvutatud OECD objektiivsete kontrollide suuniste kirjelduse kohaselt ning kättesaadav järgmisel aadressil: http://www.oecd.org/agriculture/fruit-vegetables/publications/guidelines-on-objective-tests.pdf.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks viinamarjakobara kaalu alusel.

Ekstraklassi ja I klassi puhul on kobara miinimumkaal 75 g. Kõnealust sätet ei kohaldata üksikpakkumisena ettenähtud pakendite suhtes kõikide klasside puhul.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul viinamarjakobarate kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul viinamarjakobarate kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

Lisaks nendele hälvetele on kaalust lähtuvalt lubatud kuni 10 % lahtisi marju, st kobarast eraldunud marju, juhul kui marjad on terved.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul viinamarjakobarate kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

Lisaks nendele hälvetele on kaalust lähtuvalt lubatud kuni 10 % lahtisi marju, st kobarast eraldunud marju, juhul kui marjad on terved.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul (kui määratakse suuruse järgi): on lubatud koguhälve, mille puhul 10 % viinamarjakobarate kaalust ei vasta suurusnõuetele. Iga müügipakendi puhul (v.a üksikpakkumised) lubatakse vajaliku kaalu saavutamiseks lisada üks alla 75 g kaaluv kobar, kui see vastab asjaomase klassi kõigile muudele nõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Iga pakendi sisu peab olema ühtlane ja sisaldama sama päritoluga, sama sorti ja sama kvaliteediga viinamarjakobaraid.

Ekstraklassi viinamarjakobarad peavad olema enam-vähem ühesuurused ja ühesuguse värvusega.

Selgelt eri sorti lauaviinamarjade segu võib siiski pakkida ühte pakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga asjaomase sordi kaupa sama päritoluga.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Lauaviinamarjad peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi.

Pakenditel ei tohi olla ühtegi võõrkeha, kuid eriesitusviisi puhul võib kobara varre külge jätta kuni 5 cm pikkuse viinamarjaväädi.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([38]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Lauaviinamarjad“, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— Sordi nimi. Selgelt eri sorti lauaviinamarjade segu puhul kõikide eri sortide nimed.

Sordinime võib asendada sünonüümiga. Kaubanime võib lisada sordi nimele või sünonüümile.

C. **Toote päritolu**

— Päritoluriik ([39]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või üleriigiline, piirkondlik või kohalik nimetus.

— Selgelt eri sorti ja eri päritoluga lauaviinamarjade segu puhul on iga asjakohase sordi nime kõrval päritoluriigi märge.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

Vajaduse korral „Üksikpakkumisena ettenähtud vähem kui 75 g kaaluvad kobarad“ või muu samaväärne märge.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti VI esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

([38]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

([39]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

10. OSA

Tomatite turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Solanum lycopersicum* L. tomatisortide (kultivarid) suhtes, mida tuleb tarbijale müüa värskelt; standardit ei kohaldata tööstuslikuks töötlemiseks ettenähtud tomatite suhtes.

Tomatid liigitatakse nelja kaubanduslikku tüüpi:

— ümarad,

— ribilised,

— pikergused või piklikud,

— eri kujuga („kirss-/kokteil-“)tomatid (väikeseviljalised sordid).

II. KVALITEEDINÕUDED

Standardiga määratletakse müügivalmis ja pakendatud tomatite kvaliteedinõuded.

Lähetamisjärgsetel etappidel võib toodetel siiski esineda vastupidiselt standardi nõuetele:

— vähest värskuse ja turdumuse vähenemist,

— ekstraklassi mittekuuluvate toodete puhul nende bioloogilisest arengust või riknemisohust põhjustatud vähest kvaliteedi halvenemist.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside tomatid olema:

— terved,

— veatud; mädanenud või toiduks kõlbmatud riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— värske välimusega,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Kobartomatite varred peavad olema värsked, terved, puhtad ning ilma lehtede ja nähtavate võõrkehadeta.

Tomatid peavad olema niisuguses valmimisastmes ja seisukorras, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras.

B. **Nõuded küpsuse kohta**

Tomatid peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et nende küpsemine võib jätkuda rahuldava küpsusastmeni.

C. **Liigitamine**

Tomatid liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi tomatid peavad olema eriti hea kvaliteediga. Viljad peavad olema tugeva viljalihaga ja sordile iseloomulikud.

Tomatid peavad olema ilma „rohelise kraeta“ ja muude vigadeta, välja arvatud tühised pindmised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis.

ii) *I klass*

Selle klassi tomatid peavad olema hea kvaliteediga. Need peavad olema piisavalt tihke viljalihaga ja sorditüüpilised.

Neil ei tohi olla lõhesid ega nähtavaid „rohelisi kraesid“.

Viljadel võivad olla järgmised tühised vead, kui need ei mõjuta toote üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kuju- ja valmimisvead,

— tühised värvusvead,

— tühised pindmised vead,

— väga väikesed muljutised.

Ribilistel tomatitel:

— võivad olla kuni 1 cm pikkused armistunud lõhed,

— ei tohi olla mügarikke,

— võivad olla väikesed korgistumata nabajad moodustised,

— võib olla kuni 1 cm^2 suurune emakasuudme korgistumine,

— võib olla peenike piklik (õmblusekujuline) õiearm, mille pikkus on kuni kaks kolmandikku tomati suurimast läbimõõdust.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad tomatid, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Viljad peavad olema piisavalt tugeva viljalihaga (mis võib olla veidi vähem tugev kui I klassi tomatitel) ja neil ei tohi olla armistumata lõhesid.

Tomatitel võivad olla järgmised vead, kui on säilinud põhilised kvaliteedi- ja säilivusomadused ning esitusviisi omadused:

— tühised kuju- ja valmimisvead,

— värvusvead,

— pindmised vead või muljutised, kui need ei riku vilja oluliselt,

— kuni 3 cm pikkused armistunud lõhed ümarike, ribiliste ja piklike tomatite puhul.

Ribilistel tomatitel:

— võib olla suuremaid mügarikke kui I klassi tomatitel, kuid mitte väärarenguid,

— nabajaid moodustisi,

— võib olla kuni 2 cm^2 suurune emakasuudme korgistumine,

— peenikesi piklikke (õmblusekujulisi) õiearme.

III. SUURUSNÕUDED

Suurus määratakse kindlaks ristlõike suurima läbimõõdu, kaalu või arvu alusel.

Järgmisi nõudeid ei kohaldata kobartomatite suhtes ja need ei ole kohustuslikud

— alla 40 mm läbimõõduga kobar- ja kirsstomatite puhul;

— ebaühtlase kujuga ribiliste tomatite puhul ning

— II klassi puhul.

Ühtlase suuruse tagamiseks pakendis ei ületa ühe pakendi viljade suurus:

a) läbimõõdu järgi mõõdetavate tomatite puhul:

— 10 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on alla 50 mm,

— 15 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on 50 mm ja rohkem, kuid alla 70 mm,

— 20 mm, kui väikseima vilja läbimõõt (nagu märgitud pakendil) on 70 mm ja rohkem, kuid alla 100 mm,

— 100 mm ja suurema läbimõõduga viljade suhtes läbimõõdu vahe piirangut ei kohaldata.

Suuruskoodide kohaldamisel tuleb järgida alljärgnevas tabelis esitatud koode ja läbimõõduvahemikke.

Suuruskood	Läbimõõt (millimeetrites)
0	≤ 20
1	> 20 ≤ 25
2	> 25 ≤ 30
3	> 30 ≤ 35
4	> 35 ≤ 40
5	> 40 ≤ 47
6	> 47 ≤ 57
7	> 57 ≤ 67
8	> 67 ≤ 82
9	> 82 ≤ 102
10	> 102

b) Kaalu või arvu järgi suurusklassidesse määratud tomatite suuruse vahe peaks olema vastavuses punktis a märgitud vahega.

IV. HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED

Kõigis turustusetappides võib igas pakendis olla tooteid, mille kvaliteet ja suurus ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tomatite arvust või kaalust 5 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 0,5 % toodetest, mis vastavad II klassi kvaliteedinõuetele.

ii) *I klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tomatite arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 1 % toodetest, mis ei vasta II klassi kvaliteedi- ega miinimumnõuetele või on riknenud.

Kobartomatite puhul võib 5 % tomatite arvust või kaalust olla varre küljest lahti.

iii) *II klass*

Lubatud on koguhälve, mille puhul tomatite arvust või kaalust 10 % ei vasta selle klassi nõuetele ega miinimumnõuetele. Selle hälbe piirides võib olla kokku kuni 2 % riknenud tooteid.

Kobartomatite puhul võib 10 % tomatite arvust või kaalust olla varre küljest lahti.

B. **Suurushälbed**

Kõikide klasside puhul: lubatud on koguhälve, mille puhul tomatite arvust või kaalust 10 % ei vasta suurusnõuetele.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Kõigi pakendite sisu peab olema ühtlane ja sisaldama ainult sama päritoluga, sama sorti või kaubanduslikku tüüpi, sama kvaliteedi ja suurusega (kui toode liigitatakse suuruse järgi) tomateid.

Ekstraklassi ja I klassi tomatid peavad olema ühtse küpsusastme ja värvusega. Lisaks peavad piklikud tomatid olema peaaegu ühepikkused.

Selgelt eri värvi, sorti ja/või kaubanduslikku tüüpi tomatite segu võib pakkida ühte pakendisse tingimusel, et need on ühtlase kvaliteediga ning iga värvi, sordi ja/või kaubandusliku tüübi kaupa ühesuguse päritoluga. Ühtlane suurus ei ole nõutav.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Tomatid peavad olema pakitud nii, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema puhas ja niisugune, et see ei riku toodet välis- ega seespidiselt. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või märgiste kinnitamisel mürgivaba liimi.

Üksikule tootele kinnitatavad kleebised peavad olema sellised, et pärast eemaldamist ei jääks neist nähtavaid liimijälgi ega pinnakahjustusi. Laseriga kantud teave ei tohiks tekitada vigu viljalihale või puuvilja pinnale.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ([40]) ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed.

A. **Identifitseerimistunnused**

Pakendaja ja/või lähetaja nimi ja aadress (näiteks: tänav/linn/piirkond/postiindeks ja riik juhul, kui see erineb päritoluriigist).

Selle teabe võib asendada:

— kõikidel pakenditel, välja arvatud kinnispakkidel, ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärgiga, mis tähistab pakendajat ja/või lähetajat ja mis on kantud märke „Pakendaja ja/või lähetaja“ (või samaväärsed lühendid) vahetusse lähedusse. Koodmärgile peab eelnema tunnustava riigi ISO 3166 kahetäheline riigi/piirkonna kood, kui ei ole tegemist päritoluriigiga;

([40]) Nimetatud märgistust käsitlevaid sätteid ei kohaldata pakendis esitatud müügipakendite puhul. Kuid neid kohaldatakse eraldiseisvate müügipakendite puhul.

— ainult kinnispakkide puhul liidu piires registreeritud müüja nime ja aadressiga, mis on kantud märke „Pakendatud (kelle jaoks)“ või samaväärse märke vahetus läheduses. Sellisel juhul peab märgistusel olema ka pakendajat ja/või lähetajat tähistav kood. Müüja esitab koodi tähenduse kohta kogu teabe, mida kontrolliasutus peab vajalikuks.

B. **Toote liik**

— „Tomatid“ või „kobartomatid“ ja kaubanduslik liik või „kirss-/kokteiltomatid“ või kirss-/kokteilkobartomatid“) või muu samaväärne väikeseviljaliste sortide nimetus, kui pakendi sisu ei ole nähtav.

— selgelt eri sorti, kaubanduslikku tüüpi ja/või värvi tomatite segu puhul „Tomatite segu“ või samaväärne nimetus. Kui toode ei ole pakendis nähtav, tuleb märkida kaubaüksuses sisalduvate toodete värvid, sordid või kaubanduslikud tüübid.

— Sordi nimi (ei ole kohustuslik).

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ([41]) ja vajaduse korral tootmispiirkond või üleriigiline, piirkondlik või kohalik nimetus.

Segude puhul, mis sisaldavad selgelt eri värvusega, eri sordist ja/või eri kaubandusliku tüübi tomateid, mille päritolu erineb, märgitakse iga päritoluriik asjaomase värvuse, sordi ja/või kaubandusliku tüübi juurde.

D. **Kaubanduslikud andmed**

— Klass

— suurus (kui suurus määratakse) väljendatud kui:

— miinimum- ja maksimumläbimõõt või

— miinimum- ja maksimumkaal või

— III jaotises osutatud suuruskood või

— arv, millele järgneb minimaalne ja maksimaalne suurus.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Punkti IV esimeses lõigus nõutud andmeid ei pea märkima pakenditele, kui need sisaldavad müügipakendeid, mis on väljastpoolt selgelt nähtavad, ja kõikidele müügipakenditele on kantud kõnealused andmed. Nimetatud pakenditel ei tohi olla eksitavaid märgiseid. Kui kõnealused pakendid pannakse välja kaubaalustel, peavad vastavad märked olema pandud nähtavalt vähemalt kahele kaubaaluse küljele.

11. OSA

Banaanide turustamisstandard

I. TOOTE MÄÄRATLUS

Käesolevat standardit kohaldatakse *Musa* spp. sortidesse (kultivaridesse) kuuluvate selliste banaanide ja nende hübriidide puhul, mida tarnitakse tarbijale värskelt, pärast ettevalmistamist ja pakendamist artikli 4 lõikes 2 määratletud etappidel. Siia ei kuulu banaanid, mis on ette nähtud üksnes kuumtöötlemiseks (jahubanaanid) või tööstuslikuks töötlemiseks. Käesoleva standardiga hõlmatud sordid on esitatud liites.

II. KVALITEEDINÕUDED

Käesoleva standardiga määratakse kindlaks kvaliteedinõuded, millele banaanid peavad vastama, nagu on määratletud I jaos.

([41]) Märkida tuleb täis- või tavanimi.

A. **Miinimumnõuded**

Võttes arvesse iga klassi erinõudeid ja lubatud hälbeid, peavad kõikide klasside banaanid olema:

— rohelised ja valmimata,

— terved,

— kõvad,

— veatud; mädanenud või toiduks kõlbmatud riknenud tooted ei ole lubatud,

— puhtad, peaaegu ilma nähtavate võõrkehadeta,

— värske välimusega,

— peaaegu taimekahjuriteta,

— peaaegu ilma taimekahjurite tekitatud kahjustusteta,

— vigastamata varrega, kõverdumata, seenhaigustest põhjustatud kahjustusteta ja mitte kuivanud,

— emakasuudmeteta,

— väärmoodustisteta või ebatavaliste kõverusteta,

— peaaegu ilma muljutisteta,

— peaaegu ilma madalast temperatuurist põhjustatud kahjustusteta,

— ebatavalise pinnaniiskuseta,

— taimekahjurite poolt viljalihale tekitatud kahjustusteta,

— võõra lõhna ja maitseta.

Sellele lisaks peab kämblal ja kämbla osal olema:

— piisavalt suur tavalise värvusega krooniosa, mis on veatu ja seenhaigustest põhjustatud saasteta,

— puhtalt lõigatud kroon, mitte längus ega rebitud, varreosadeta.

Banaanid peavad olema niisuguses valmimis- ja küpsusastmes, et need:

— taluvad vedu ja käitlemist ning

— jõuavad sihtkohta rahuldavas seisukorras ning on valmimise järel sobivas küpsusastmes.

B. **Liigitamine**

Banaanid liigitatakse kolme järgnevalt määratletud klassi.

i) *Ekstraklass*

Selle klassi banaanid peavad olema eriti hea kvaliteediga. Need peavad olema sordile ja kaubanduslikule tüübile tüüpiliste tunnustega.

Banaanid peavad olema veatud, välja arvatud tühised pindmised plekid, mis katavad ühe banaani kogupinnast kuni 1 cm^2 ja mis ei tohi kahjustada kämbla või kämbla osa üldilmet, säilivust ega esitusviisi pakendis kahjustada.

ii) *I klass*

Selle klassi banaanid peavad olema hea kvaliteediga. Neil peavad olema sordile ja/või kaubanduslikule tüübile tüüpilised tunnused.

Banaanidel võivad olla järgmised ebaolulised vead, kui need ei kahjusta kämbla või kämbla osa üldilmet, kvaliteeti, säilivust ega esitusviisi pakendis:

— tühised kujuvead,

— hõõrdumisest tingitud tühised pindmised vead või muud tühised pindmised plekid, mis katavad ühe banaani kogupinnast kuni 2 cm^2.

Ühelgi tingimusel ei tohi need vead kahjustada viljaliha.

iii) *II klass*

Sellesse klassi kuuluvad banaanid, mida ei või liigitada kõrgematesse klassidesse, kuid mis vastavad punktis A nimetatud miinimumnõuetele.

Banaanidel võib olla järgmisi vigu, kui on säilinud põhilised kvaliteedi-, säilivus- ja esitusviisi omadused:

— kujuvead,

— kraapimisest, hõõrdumisest või muudest põhjustest tingitud pindmised vead, kui kahjustatud üldpindala ei ületa 4 cm^2 banaani pindalast.

Ühelgi tingimusel ei tohi need vead kahjustada viljaliha.

III. SUURUSNÕUDED

Alarühma Gros Michel ja alarühma Cavendish kuuluvate banaanide suurus määratakse:

— banaani pikkuse alusel, mida mõõdetakse vilja välimist kumerat serva mööda õiepoolsest otsast õierao alumise otsani (söödava viljaliha lõpuni)

— ning paksuse alusel, mis on puuvilja ristlõige millimeetrites, külgäärte vahel pikiteljega risti.

Pikkuse ja paksuse mõõtmisel kasutatav võrdlusbanaan on:

— kobara välimise rea keskmine banaan.

— kobara jagamisel tekkiva lõikepinna kõrval olev banaan kimbu välimises reas.

Lubatud miinimumpikkus on 14 cm ja miinimumpaksus 27 mm.

Erandina kolmandast lõigust võib Madeiral, Assooridel, Algarves, Kanaari saartel, Kreetal, Lakoonias ja Küprosel toodetud ning alarühma Gros Michel ja alarühma Cavendish kuuluvaid banaane, mis on lühemad kui 14 cm, liidus turustada.

Suuruse määramist käsitlevaid sätteid ei kohaldata viigibanaanide suhtes.

IV. **HÄLBEID KÄSITLEVAD NÕUDED**

Igas pakendis lubatakse toodete suhtes kvaliteedi- ja suurushälbeid, mis ei vasta pakendil näidatud klassi nõuetele.

A. **Kvaliteedihälbed**

i) *Ekstraklass*

5 % banaanide arvust või kaalust, mis ei vasta selle klassi nõuetele, kuid vastab I klassi nõuetele või mida võib erandlikult lubada selle klassi lubatud hälvete piires.

ii) *I klass*

10 % banaanide arvust või kaalust, mis ei vasta I klassi nõuetele, kuid vastab II klassi nõuetele või mida võib erandlikult lubada selle klassi lubatud hälvete piires.

iii) *II klass*

10 % banaanide arvust või kaalust, mis ei vasta II klassi ega miinimumnõuetele, välja arvatud mädaplekkide ja tugevate muljutistega või muul viisil tarbimiseks kõlbmatuks muutunud tooted.

B. **Suurushälbed**

Kõikides klassides võib olla 10 % alarühma Gros Michel ja alarühma Cavendish kuuluvaid banaane, mis hälbivad suurusest kuni 1 cm miinimumpikkuse 14 cm kohta, välja arvatud Madeiral, Assooridel, Algarves, Kanaari saartel, Kreetal, Lakoonias ja Küprosel toodetud banaanid.

V. ESITUSVIISI KÄSITLEVAD NÕUDED

A. **Ühtsus**

Iga pakendi sisu peab olema ühtlik ja sisaldama sama päritoluga, samast sordist ja/või kaubanduslikust tüübist ning sama kvaliteediga banaane.

Pakendi sisu nähtav osa peab esindama kogu pakendi sisu.

B. **Pakendamine**

Banaanid peavad olema nii pakitud, et need on nõuetekohaselt kaitstud.

Pakendi sisematerjal peab olema uus, puhas ja niisugune, et see ei põhjusta toodete välist ega sisemist riknemist. Kaubanduslike andmetega varustatud materjalide, eelkõige paberi või templite kasutamine on lubatud, kui trükkimisel on kasutatud mürgivaba tinti või etikettide kinnitamisel mürgivaba liimi.

Pakend peab olema ilma igasuguste võõrkehadeta.

C. **Esitamine**

Banaane võib esitleda kämblana või kämbla osana või ühe banaani kaupa.

Vars ei ole rebenenud, vaid puhtalt lõigatud.

Tootmispiirkondades võib banaane turustada ka suurte kimpudena.

VI. MÄRGISTAMISNÕUDED

Iga pakendi ühel küljel peavad olema loetavate, püsivate ja väljastpoolt nähtavate tähtedega järgmised andmed:

A. **Identifitseerimistunnused**

Nimi ja aadress või ametlikult väljastatud või tunnustatud koodmärk.

B. **Toote liik**

— „Banaanid“, kui pakendi sisu ei ole nähtav,

— sordi või kaubandusliku tüübi nimi.

C. **Toote päritolu**

Päritoluriik ja liidu toodete puhul:

— tootmispiirkond ja

— üleriigiline, piirkondlik või kohalik kohanimi (ei ole kohustuslik).

D. **Kaubanduslikud andmed**

— klass,

— netokaal,

— suurus väljendatuna miinimumpikkusena ja soovi korral maksimumpikkusena.

E. **Ametlik kontrollimärk (ei ole kohustuslik)**

Liide

Liidus turustatavate dessertbanaanide põhirühmade, alarühmade ja sortide nimekiri

Rühmad	Alarühmad	Põhisort (mittetäielik nimekiri)
AA	Sweet fig (magus viigibanaan)	Sweet fig (magus viigibanaan), Pisang Mas, Amas Date, Bocadillo
AB	Ney-Poovan	Ney Poovan, Safet Velchi
AAA	Cavendish	Dwarf Cavendish (kääbus-Cavendish)
		Giant Cavendish (hiid-Cavendish)
		Lacatan
		Poyo (Robusta)
		Williams
		Americani
		Valery
		Arvis
	Gros Michel	Gros Michel („Big Mike“)
		Highgate
	Hübriidid	Flhorban 920
	Pink Fig	Figue Rose
		Figue Rose Verte
	Ibota	
AAB	Fig apple	Fig apple, Silk
	Pome (Prata)	Pacovan
		Prata Ana
	Mysore	Mysore, Pisang Ceylan, Gorolo

II LISA

ARTIKLIS 10 OSUTATUD VASTAVUSTABEL

Määrus (EL) nr 543/2011	Määrus (EL) nr 1333/2011	Käesolev määrus	Rakendusmäärus (EL) 2023/2430
Artikkel 1	–	Artikkel 1	Artikkel 1
Artikkel 2	–	–	–
Artikli 3 lõiked 1 ja 3	–	Artikkel 2	–
Artikkel 3 lõige 2		Artikkel 4	
Artikkel 4	–	Artikkel 5	–
Artikkel 5	–	Artikkel 6	–
Artikkel 6	–	Artikkel 7	–
Artikkel 7	–	Artikkel 8	–
Artikkel 8	–	–	–
Artikkel 9	–	–	Artikkel 2
Artikkel 10	–	–	Artikkel 3
Artikkel 11	–		Artikkel 5
Artikkel 12	–		Artikkel 4
Artikkel 13	–	–	Artikkel 6
Artikkel 14	–	–	Artikkel 7
Artikkel 15	–	Artikkel 9	Artikkel 8
Artikkel 16	–	–	Artikkel 9
Artikkel 17	–	–	Artikkel 10
Artikkel 18	–	–	Artikkel 11
Artiklid 19–151	–	–	–
–	Artikkel 1	Artikkel 4 lõige 1	–
–	Artikkel 2	Artikkel 4 lõige 2	–
–	Artikkel 3	–	–
–	Artikkel 4	–	–
–	Artikkel 5	–	–
–	Artikkel 6	–	Artikkel 10
–	Artikkel 7	–	–
–	Artikkel 8	–	Artikkel 5
–	Artikkel 9	–	Artikkel 4
–	Artikkel 10	–	–

–	Artikkel 11	–	–
–	Artikkel 12	–	–
–	Artikkel 13	–	–
I lisa	–	I lisa A ja B osa 1.–10. osa	
II lisa	–	–	I lisa
III lisa	–	–	III lisa
IV lisa		–	IV lisa
V lisa		–	V lisa
Va lisa kuni XX lisa	–	–	–
–	I lisa	I lisa B osa 11. osa	–
–	II lisa	–	III lisa
–	III lisa	–	II lisa
–	IV lisa	I lisa B osa 11. osa liide	
–	V lisa	–	–
–	VI lisa	–	–